

**СПІЛКА УКРАЇНСЬКИХ ВЧИТЕЛІВ
У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ
(Секція СУБу)**

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ШКІЛ УКРАЇНОЗНАВСТВА

М.Савдик, К.Тишкул

2023 рік

Вступ

Українська школа на чужині має національний характер і повинна бути спрямована на ознайомлення учнів із минулим і сучасним України, а також повинна знайомити учнів із традиціями та християнськими засадами українського народу.

Програма складена для творчого використання вчителя. Проте слід дотримуватись послідовності її виконання, що дає нагоду до наступності навчального процесу і для подальшого вивчення українознавчих предметів: української літератури, історії та географії України.

Рекомендації до програми для молодшого шкільного віку:

Рекомендую розпочинати навчання з короткої розмови чи бесіди з учнями для виявлення інтересу до навчання української мови. Бажано спочатку подати тему з письма та елементів граматики української мови.

Для розвитку зв'язного мовлення:

Рекомендується почати з розмови чи бесіди, наближеної до літературного тексту, пізніше читати текст. При цьому, пояснюючи незрозуміле, потрібно домагатись короткого переказу за уривками літературного тексту. Бажано розгортати теми, які можливо, у формі дидактичної гри – це зацікавлює учнів та викликає інтерес до навчання.

2023 рік

Рекомендовані підручники:

Серія підручників для Шкіл Українознавства «Рідна мова в рідній школі»:

1. 2 клас – Дзвіночок
2. 3 клас – Сонечко
3. 4 клас – Волошка
4. 5 клас – Подоляночка
5. 6 клас – Писанка
6. 7 клас – Колосок
7. 8 клас – Моя ластівка

❖ Навчальні посібники з історії української літератури:

1. Історія української літератури – 9 клас
2. Історія української літератури – 10 клас

❖ Навчальні посібники з історії України:

1. 6-7 класи – Давня доба й Княжа доба
2. 8-9 класи – Козаччина й Нова доба

❖ Навчальний посібник з географії України.

❖ Підручники, видані в Україні після 1991 р.

ПОСЛІДОВНІСТЬ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ УКРАЇНОЗНАВЧИХ ПРЕДМЕТІВ
(ЗА ПРОГРАМОЮ 2-10 КЛАСІВ)

	Навчальні предмети	Класи та період вивчення
1	Читання та розвиток мовлення	2-5 класи
2	Елементи граматики української мови та розвиток зв'язного мовлення	2-4 класи
3	Українська література – оглядово та розвиток мовлення	6-8 класи
4	Грамматика української мови та розвиток зв'язного мовлення	5-8 класи
5	Історія України. Рання Доба. Слов'яни. Київська Держава до князя Володимира Великого	6 клас, 2 півріччя
6	Історія України. Київська Держава — продовження. Галицько-Волинська Держава	7 клас
7	Історія України. Українські землі у складі Литви та Польщі. Козацько-Гетьманська Держава	8 клас
8	Історія України. Нова Доба	9 клас
9	Історія української літератури – оглядово	9-10 класи
10	Географія України	10 клас

ІСПИТИ		
1.	Історія України	Учні складають у кінці 9 класу
2.	Географія України	Учні складають у кінці 10 класу
3.	Історія української літератури	Учні складають у кінці 10 класу
4.	Українська мова	Учні складають у кінці 10 класу

ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПРАЦІ (РЕФЕРАТИ)		
1.	Історія України. Нова Доба	Учні здають до початку 2 півріччя 9 класу
2.	Українська література. Нова Доба	Учні здають до початку шкільного року 10 класу

ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ЖИТТЯМ ТА ТВОРЧІСТЮ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ

(ЗА ПРОГРАМОЮ 2-9 КЛАСІВ)

Т.ШЕВЧЕНКО (09.03.1814- 10.03.1861)	2 клас	Знайомство з поетом, вірші «Калина», «Тече вода із-за гаю», «Заповіт» (1 куплет)
	3 клас	Ознайомлення з творчістю, вірші «Встала весна», «Світає», «Заповіт» (2 куплети)
	4 клас	Коротка довідка, вірші «Село» (із поеми «Княжна»), «Заповіт» (3 куплети), «Садок вишневий коло хати»
	5 клас	Коротка довідка, вірші «Світає, край неба палає» (із поеми «Сон»), «І золотої й дорогої» «Портрет Тараса Шевченка» (Леся Храплива-Щур)
	6 клас	Довідка, знайомство з «Кобзарем» та баладою «Причинна», вірші «Рече та стогне Дніпр широкий» (з балади «Причинна»), «Мені тринадцятий минало», «І досі сниться», «Заповіт» (4 куплети), «Іван Підкова» (уривок з поеми)
	7 клас	Біографія, знайомство з баладою «Тополя». Вірші «Думи мої, думи», «І виріс я на чужині...», «Н.Маркевичу» (уривок з поеми), «Гамалія» (уривок з поеми)
	8 клас	Довідка про дитинство, арешт та заслання Т.Шевченка. Вірші «Мені однаково», «До Основ'яненка», «Зоре моя вечірняя» (із поеми «Княжна»), «Лічу в неволі дні і ночі...»
	9 клас	Повна довідка про життя і творчість Т.Шевченка. Балади «Причинна», «Тополя», вірші «На вічну пам'ять Котляревському», «Заповіт» (повністю та з перекладом англійською); ознайомлення з поемами «До Основ'яненка», «Іван Підкова», «Невольник», «Гайдамаки»; поеми «Катерина» «Наймичка», «Сова»; «Кавказ», «І мертвим, і живим», «Сон (У всякого своя доля)», «Неофіти» (уривок «Благословенная в женах»)
І.ФРАНКО (27.08.1856- 28.05.1916)	3 клас	Коротке ознайомлення з письменником. Вірш «Киця», казка «Ріпка»
	4 клас	Коротка довідка про письменника. Вірш «Дрімують села...», казка «Лисичка і рак»
	5 клас	Коротка довідка. Вірш «Уявіть собі», казка «Вовк війтом»
	6 клас	Довідка. Вірші «Лис Микита», «Не пора, не пора», казка «Мурко й Бурко»
	7 клас	Довідка. Вірші «Земле, моя всеплодющая мати...», «З екзамену», казка «Фарбований лис».
	8 клас	Біографія. Вірш «Гімн (Вічний революціонер)», оповідання «Вівчар»
	9 клас	Біографія. Вірші «Чого являєшся мені у сні», «Каменярі»; поеми «Мойсей», «Іван Вишенський», «Великі роковини»; повісті «Захар Беркут», «Борислав сміється», «Перехресні стежки»; драми «Украдене Щастя», «Сон князя Святослава»

ЛЕСЯ УКРАЇНКА (25.02.1871- 01.08.1913)	4 клас	Ознайомлення. Вірш «Як дитиною було», казка «Три метелики»
	5 клас	Коротка довідка. Вірш «Надія», казка «Біда навчить»
	6 клас	Коротка довідка. Вірші «Надія», «Конвалія», оповідання «Казка про дивну сопілку»
	7 клас	Довідка. Вірші «Вечірня година», «Вишеньки», оповідання «Метелик»
	8 клас	Біографічна довідка. Вірші «Давня весна», «Contra spem spero!», оповідання Весняні співи (Спогад)
	9 клас	Біографія. Вірші «Скрізь плач, і стогін, і ридання...», «І все-таки до тебе думка лине...», «Досвітні огні», «Хотіла б я піснею стати», «Сім струн – До», «Слово, чому ти не твердая криця»; драматичні поеми «Роберт Брюс, король Шотландський», «Давня казка», «В катакомбах», «Оргія», «Бояриня»; драма-феєрія «Лісова пісня»
О.КОБИЛЯНСЬКА (1863-1942)	6 клас	Ознайомлення з творчістю, поема в прозі «Сарна»
	7 клас	Довідка, «Дівчина сильної волі»
І.КОТЛЯРЕВСЬКИЙ (1769-1838)	7 клас	Оглядово – життя і творчість письменника, вірш «Де згода в сімействі»
	9 клас	Біографія. Бурлескно-травестійна поема «Енеїда», драматичні твори «Наталка Полтавка», «Москаль-чарівник»
П.КУЛІШ (1819-1897)	8 клас	Довідка. Вірш «Рідне слово», оповідання «Орися», знайомство з романом «Чорна рада» (оглядово)
М.КОЦЮБІНСЬКИЙ (1864-1913)	8 клас	Довідка. Оповідання «Ялинка» (скорочено)
МАРКО ВОВЧОК (1834-1907)	8 клас	Довідка. Уривки з повісті «Маруся»
М.ШАШКЕВИЧ (1811-1843)	8 клас	Довідка. Вірш «Веснівка»
Б.ЛЕПКІЙ (1872-1941)	8 клас	Довідка. Вірші «Видиш, брате мій», «Не забувай!», оповідання «Цвіт щастя»
Г.СКОВОРОДА (1722-1794)	9 клас	Біографія та твори мандрівного філософа. Філософські праці, вірші (збірка «Сад божественних пісень»), байки («Байки Харківські»)

РОБОТА В ШКОЛІ ПРОТЯГОМ РОКУ

Рекомендації для вчителів

Важливо:

- Ознайомитися з програмою навчання та підручниками / навчальними посібниками до початку шкільного року, щоб спланувати роботу на рік. У підручнику є:
  - Передмова;
  - Теми для читання із словами та завданням;
  - Тексти для позакласного читання;
  - Сценарії до шкільних свят;
  - Українсько-англійський словник.
- Створити групу батьків на WhatsApp, пересилати домашні завдання і повідомлення від адміністрації школи та батьківського комітету про життя школи та важливі події протягом року;
- Пам'ятати, що деякі теми вивчаються згідно з календарем (до Свята Покрови, річниці Голодомору, Різдва й Водохреща, свята Шевченка, річниці Чорнобильської катастрофи, Великодня, свята Матері та свята Вишиванки). Ці теми треба вивчати в суботу ДО вказаного дня.

Обов'язки вчителів:

1. Вчасно приходити до школи;
2. Готуватися до навчання (мати план уроку, завдання з відповідями, додаткові цікаві матеріали, переклади слів тощо);
3. Щосуботи: підготувати клас, організувати дітей до навчання, відзначити присутніх/відсутніх на початку уроку;

Під час уроку:

4. Забезпечити гарну дисципліну та робочу обстановку в класі протягом дня;
5. Починати урок бесідою з учнями згідно з темою тексту і навчальною програмою;
6. Упевнитися, що діти розуміють текст, записують дату (формат для старших учнів: «П'ятого грудня дві тисячі двадцять другого року» або «П'ятого грудня 2022 року»), тему й усі завдання в зошитах;
7. Не залишати учнів у класі без нагляду вчителя / асистента (молодша школа);
8. Перевірити зошити під час уроку співів / перерви (або зібрати зошити №1 на перевірку в позашкільний час і видати учням зошити №2 для роботи в класі та виконання домашнього завдання);

9. Упевнитися, що учні записали домашнє завдання в зошитах (і/або переслати його на групу батьків класу);
10. Перевіряти домашнє завдання щосуботи. Учні повинні читати вголос те, що вони написали у своїх зошитах. Виконання домашнього завдання – обов'язкове, навіть якщо дитина пропустила день у школі. Діти, що прийшли на урок без виконаного домашнього завдання, повинні зробити його на уроці, поки вчитель перевіряє завдання з іншими учнями, або доробити на перерві;
11. Регулярно перевіряти знання учнів. Писати маленькі тести, диктанти, перекази, твори; вчити програмні вірші напам'ять;
12. Оцінювати виконання домашніх завдань та роботу в класі, оцінки виставляти у денник. На основі цих оцінок виставляти оцінки в річні свідоцтва;
13. Іноді робити фотографії/відео з учнями класу та цікавинками на уроках для архіву школи та поширення на шкільних соціальних мережах;
14. Прибрати в кімнаті наприкінці навчального дня (поставити гарно стільці, викинути сміття, витерти дошку (та пил від крейди), попилососити, якщо є потреба), закрити вікно;

Загальні правила:

15. Заздалегідь готувати виступи класу до шкільних свят. У день виступів на сцені зібрати учнів і бути з ними весь час (можна залучати батьків класу для допомоги) ;
16. У випадку інциденту (нешасного випадку, захворювання або небезпечної події) – заповнити Accident Form slip (x 2), повідомити директорку (і дати їй одну з Accident Form slips), повідомити батьків (і дати їм другу Accident Form slips, коли прийдуть забирати дитину);
17. У випадку інших інцидентів, що порушують навчальний процес та несуть негативні наслідки для учнів класу / вчителя (наприклад, конфлікти, цькування, бійки) – повідомити директорку для подальшого вирішення проблеми;
18. Зв'язуватись із батьками, якщо дитина своєю поведінкою заважає проведенню уроків або не виконує домашні завдання;
19. Повідомляти директорку школи про учнів, які систематично спізнюються, не виконують домашні завдання або порушують дисципліну упродовж довгого часу;
20. Пам'ятати, що наша школа – це місце спілкування українських дітей та молоді, тому заохочувати всіх учнів (та батьків) уживати українську під час уроків та на перервах.

Передшкілля

Діти дошкільного віку дуже відкриті та чутливі до навколишнього світу. Надважливо, щоб цей світ був різнобарвним, цікавим та рідним для них. Рідна школа дає можливість зануритись дітям в чарівний всесвіт української мови та культури, навчитися новому та цікавому, зазирнути за небокрай... Діти опановують українську мову, долучаються до української культури та історії разом із вчителями та батьками, плекають своє українське коріння.

Українська мова, мовлення та вимова:

- Артикуляційна та дихальна гімнастики
- Пальчикові ігри з віршованим супроводом
- Чітка вимова складів / слів за допомогою чистомовок та скоромовок
- Переказ та засвоєння прослуханого тексту за допомогою питань
- Розповідання казок / моделювання діалогів із застосуванням магнітного та лялькового театрів
- Активізація словникового запасу із використанням казки з «загубленими» словами
- Розширення словникового запасу протягом всього навчального процесу
- Складання простих описових розповідей на різні теми
- Вивчення віршів / пісень, в тому числі, за допомогою мнемотехніки
- Узгодження слів у реченні з використанням службових слів
- Опанування лексики за типами: слова ввічливості, слова з протилежним значенням, слова довгі та короткі, слова-назви днів тижня, місяців, пір року, тварин, рослин, явищ природи
- Вивчення літер українського алфавіту
- Основи читання
- Підготовка руки до письма та основи письма

Математика та логіка

- Вивчення цифр від 0 до 9 та чисел від 10 до 100;
- Поняття про площинні та об'ємні геометричні фігури, їх назви (круг, квадрат, трикутник, коло, ромб; куля, циліндр, куб, піраміда);
- Конструювання з геометричних фігур;
- Поняття про кількість предметів (більше, менше, порівну), кількісна та порядкова лічба;
- Порівняння предметів за: товщиною, довжиною, шириною, висотою;
- Порівняння множин предметів за рівністю-нерівністю, утворення рівності;
- Поняття про спільне та відмінне (за формою, кольором, призначенням...), об'єднання предметів у групи за спільними ознаками;
- Орієнтування у часі та просторі, одночасно вивчаючи нові слова та вислови.

Українська історія та культура

- Пізнання та занурення в основні українські свята (День українського козацтва, День святого Миколая, Різдво Христове, Щедрий вечір, Великдень, День Матері);
- Долучення до тематичних історико-культурних загальношкільних свят (концерт до Дня святого Миколая, щедрування, колядування та смакування святкових страв, свята Шевченка, розписування великодніх писанок, свята Матері, Дня вишиванки).

На уроках класу Передшкілля:

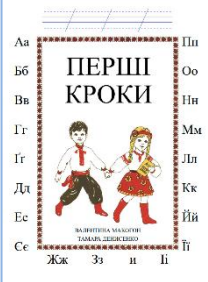

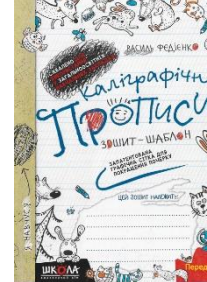
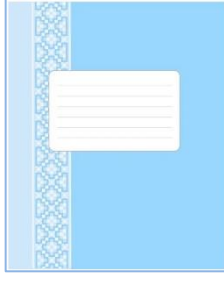
- I. Приділяється увага розвитку мовлення, уваги, пам'яті, моторики, логіки;
- II. Використовуються різноманітний наочний дидактичний матеріал від різного роду дидактичних ігор, аудіо- та відеоматеріалів до книжок для читання та друкованого тематичного матеріалу для додаткової роботи вдома (з поясненнями для батьків);
- III. Діти спілкуються, навчаються, рухаються, розвиваються, заохочуються, сміються, дивуються, танцюють, грають, малюють... І ще багато-багато чого цікавого роблять, а головне – залюбки приходять кожної суботи до школи!

Звуки ми чуємо і вимовляємо. Букви ми пишемо і бачимо.

Навчальні предмети:

- Розвиток української мови
- Усна мова та елементи письма
- Читання

Посібники й зошити:

				
«Буквар» (Вивчається I частина)	«Перші кроки»	«Академія дошкільних наук»	Каліграфічний пропис	Зошит у косу лінійку

Передшкілля – 1 півріччя

1 півріччя		«Буквар» / «Перші кроки» / «Академія дошкільних наук»	Сторінка
Вересень	1	Вступ. Знайомство. Родина. Сім'я. Знайомство з Букварем, що таке буква. Голосні звуки.	АДН - с.79
	2	Розповіді учнів про себе. Техніка безпеки в школі та дома. Пожежна тривога, план евакуації при пожежі. Звук А.	Перші Кроки АДН - с.81, 171
	3	Бесіда про ввічливі слова. Буква А, робота в прописах.	Пропис АДН - с.82-83
Жовтень	4	Україна, українська державна символіка. Звук М.	Перші Кроки АДН - с. 179-180
	5	Бесіда про частини дня (ранок, день, вечір, ніч), розклад дня. Буква М, робота в прописах.	Пропис АДН - с.84
	6	Народні символи України. Віночок, калина, вишитий рушник.	Перші Кроки АДН - с.181, 183
	7	Що де росте? Фрукти, овочі та ягоди. Бесіда про здорове харчування. Вітаміни. Буква О, робота в прописах.	Пропис АДН - с.90
	8	Природа та погода. Календар погоди. Звук Т.	Перші Кроки АДН - с.188
Листопад	9	Розмова про пори року. Ознаки осені. Буква Т.	Пропис АДН - с.189
	10	Бесіда про свійських тварин, яку користь вони приносять, догляд за ними. Звук У.	Перші Кроки АДН - с.191, 192
	11	Дари Осені. Творча робота. Буква У.	Пропис
	12	Пори року Розмова про улюблену пору року. Перевірка знань. Самостійна робота.	АДН - с.88
Грудень	13	Розмова про зимові свята. Свято Миколая, Різдво Христове. Традиція українських свят. Органи чуття. Звук С.	Перші Кроки АДН - с.168
	14	Загальна проба до свята Миколая. Буква С.	Пропис АДН - с.94
	15	Бесіда про зиму та зимові свята. Святвечір. Розмова про українські смаколики.	АДН - с.95

Передшкілля – 2 півріччя

2 півріччя		«Буквар» / «Перші кроки» / «Академія дошкільних наук»	Сторінка
Січень	16	Розмова про святкування Різдва та нового року. Традиції свят: коляда, вінчування. Повторення.	
	17	Бесіда про почуття та емоції. Звук К.	Перші Кроки АДН - с.169
	18	Розмова про професії, про роботу батьків. Буква К.	Пропис АДН - с.176-177
Лютий	19	Бесіда про хліб, відношення до хліба. Хліб – усьому голова. Звук і буква І.	Перші Кроки / Пропис АДН - с.182
	20	Бесіда про народні казки. Улюблена казка. Буква Р.	Перші Кроки АДН - с.96
	21	Правила дорожнього руху. Кольори. Буква Р.	Пропис АДН - с.186, 187
	22	Логіка. Велике-мале, більше-менше. Звук Н.	Перші Кроки АДН - с.18-19, 28-29
Березень	23	Бесіда про Тараса Шевченка свята. Повторення пісні «Весна». Підготовка до свята Т.Шевченка. Буква Н.	Пропис
	24	Орієнтація в просторі. Ліворуч, праворуч, вперед, назад, навколо. Звук Е.	АДН - с.33
	25	Розмова про спорт і здоров'я. Буква Е.	АДН - с.87
	26	Розмова про фігури. Квадрат, прямокутник, трикутник, круг. Звук і буква І.	АДН - с.16-17
Квітень	27*	Святкування Великодня. Творча робота «Мій великодний кошик». Звук Л.	
	28	Розмова про Свято Матері. Традиції свята, пошана до мами, бабусі, вчительки. Родинне дерево. Буква Л.	Пропис АДН - с.174
	29	Поняття про календар. Рік, місяць, тиждень. Оформлення вітальних листівок для мами, бабусі, вчительки. Звук П.	
Травень	30	Розмова про одяг і прикраси. Вишиванки. Звук П.	АДН - с.86
	31	Бесіда про міста, ріки, гори України. Звук Є.	АДН - с.185
	32	Види транспорту: водний, повітряний, залізничний. Буква Є.	Пропис
	33	Бесіда про літо. Літні розваги. Повторення про букви і звуки.	
Червень	34	Повторення вивченого за рік. Підсумкове заняття. Екскурсія в природу.	
	35	Перевірка техніки читання та розвиток зв'язного мовлення. Оцінення знань та вмінь учнів.	

1 клас

Перехід молодших школярів від передшкілля до початкових класів відбувається з певною динамікою руху від простого до складнішого. Навчальна програма у першому класі запрошує дітей у подорож українською граматику, дитячою літературою та цікавими тематичними заходами.

Учні детальніше знайомляться зі звуками й буквами, складаючи їх у склади і слова. Читання поетапно переходить від складів, до простих слів і речень, які під кінець навчального року наближаються до складніших слів і речень та об'єднуються у невеликий текст. Одночасно учні збагачують свій лексичний запас і знання літератури. Основні теми доповнюються додатковою інформацією та різними завданнями. Наприклад, вивчати дні тижня та місяці можна ще й розгадуючи кросворди, загадки; а, розмовляючи про домашніх і диких тварин, учні вивчають нові слова, розбирають їх на склади, складають з ними речення. Учні навчаються каліграфічно писати у зошитах та читати Буквар.

Необхідною частиною навчальної програми для школярів є розвиток усного мовлення. Діти навчаються переказувати почуте чи прочитане, описувати тематичні картинки, а також розповідати свої власні історії чи події. Ось тут дитячі уявлення переходять в реальність. Звичайно, вивчення батьківської мови було б дуже нудним без ознайомлення із культурою, традиціями та звичаями України. Тож діти святкують традиційні та великі релігійні свята не лише з батьми та рідними, але й у школі (наскільки це можливо).

Доповнює навчальну програму 1-го класу художня творчість. Тут розвиваються дитячі таланти в різних напрямках: малювання, ручні роботи, декламування, співи, танці, театральні ролі. Треба зазначити, що навіть ті діти, які дуже мало або зовсім не розмовляють українською, швидко включаються в програму, заводять нових друзів. А з підтримкою батьків успіхи приходять значно швидше.

Навчальні предмети:

- Розвиток української мови
- Усна мова
- Читання
- Елементи письма

Посібники й зошити:

			
«Буквар» (Вивчається II частина)	«Перші кроки»	Каліграфічний пропис	Зошит у косу лінійку (x 2)

1 клас – 1 півріччя

1 півріччя		«Буквар» / «Перші кроки» / «Пропис»	Сторінка
Вересень	1	Вступ. Знайомство, організація класу. Звуки і букви.	Б – с.5-9 ПК – 111
	2	Розповіді учнів про літні канікули. Букви А і М.	Б – с.10 ПК – с.1-2 Пропис – с. 16-17; 12-13
	3	Розмова про фрукти та ягоди. Кольори. Букви О і Т.	Б – с.11 ПК – с.3-5 Пропис – с.14-15; 34-35
Жовтень	4	Розмова про тварин і птахів. Складання розповіді за малюнком. Букви У і С.	Б – с.12-13 ПК – с.6-8 Пропис – с.8-9; 38-39
	5	Бесіда про державні символи України. Букви К і И.	Б – с.14-15 ПК – с.11-14 Пропис – с.28-29; 4
	6	Погода восени. Явища природи. Склади. Повторення.	ПК – с.9-10
	7	Бесіда про овочі та гриби. Лічба предметів. Букви Р і Н.	Б – с.16-17 ПК – с.14-20 Пропис – с.36-37; 26-27
	8	Розмова про родину: бабусю й дідуся, маму й тата, братів і сестер. Складання розповіді «Моя родина». Буква Е і Є.	Б – с.18; 22 ПК – с.21; 29 Пропис – с.40-41; 42- 43
Листопад	9	Бесіда про українську мову та школу. Буква Л і П.	Б – с.19; 21 ПК – с.22; 25; 28 Пропис – с.10-11; 32-33
	10	Іван Франко – відомості про дитячі твори письменника. Буква І.	Б – с.20. ПК – с.23-24; 26-27 Пропис – с2.
	11	Розмова про частини дня. Ранок, день, вечір, ніч. Буква В.	Б – с.23 ПК – с.30-33 Пропис – с.24-25
	12	Бесіда про доброту та вдячність. Ввічливі слова. Буква Д.	Б – с.24 ПК – с.34-35 Пропис – с.18-19
Грудень	13	Бесіда про пори року, зимові місяці. Переказ тексту про зиму. Буква Б.	Б – с.25 ПК – с.36; 40-42 Пропис – с.44-45
	14	Розмова про Святого Миколая. Традиції українських свят. Вірші до свята Миколая. Буква Г	Б – с.26 ПК – с.37-39, 41,43 Пропис – с.30-31
	15	Різдво Христове та Новий Рік. Оформлення святкових привітань.	ПК – с.41, 44

1 клас – 2 півріччя

2 півріччя		«Буквар» / «Перші кроки» / «Пропис»	Сторінка
Січень	16	Розмова про святкування Різдва Христового та Нового Року. Коляда та віншування. Буква Ш.	Б – с.27 ПК –с.45,54 Пропис – с.6-7
	17	Бесіда про зимові розваги. Буква «М'який знак» (ь).	Б – с.28 ПК – с.46 Пропис – с.62-63
	18	Тварини взимку. Буква З.	Б – с.29 ПК –с.47-48 Пропис – с.46-47
Лютий	19	Час, година, хвилина. Розклад дня. Буква Я.	Б – с.30 ПК –с.49, 56 Пропис –с.60-61
	20	Бесіда про їжу та напої. Здорове харчування. Буква Ф.	Б – с.31 ПК – с.50, 58 Пропис – с.20-21
	21	Леся Українка. Волинь. Природа України. Опис малюнка. Буква Ю.	Б – с.32 ПК – с.51-53, 55, 57-59 Пропис – с.22-23
	22	Бесіда про дружбу. Розповідь про найкращого друга. Буква Й.	Б – с.33 ПК –с.61,70 Пропис – с.5
Березень	23	Тарас Шевченко – знайомство. Буква Ч.	Б – с.34 ПК – с.62,71 Пропис –с.52-53
	24	Розмова про зміни в природі навесні. Весняні місяці, дні тижня. Буква Ж	Б –с.35 ПК –с.63-64,72 Пропис – с.50-51
	25	Розмова про свій дім, кімнати, меблі, сад. Буква Х.	Б – с.36 ПК – с.65,73 Пропис – с.48-49
	26	Світ казок. Улюблений персонаж української казки. Продемонструвати ілюстрації до казок. Переказ за малюнком.	
Квітень	27*	Розмова про Великодні свята. Традиції українців, великодній кошик. Буква Ї.	Б – с.37 ПК – с.66 Пропис – с.3
	28*	Складання розповіді «Мій Великдень». Буква Щ.	Б – с.38 ПК – с.67-69, 74-75 Пропис – с.58-59
	29	Розмова про місто і село. Буква Ц.	Б – с.39 ПК –с.76, 83, 109 Пропис – с.56-57
Травень	30	Розмова про Свято Матері. Оформлення вітальних листівок для мами, бабусі. Буква Ґ.	Б – с.40 ПК – с.77,84, 110 Пропис –с.54-55
	31	Звук [ДЖ]. Позначення його буквосполученням	Б – с.41 ПК – с.78, 85, 108

		«дж». Відпрацювання зливої вимови звука [дж].	Пропис –
	32	Бесіда про рослини й комахи. Звуки [ДЗ] і [ДЗ’]. Позначення їх буквосполученням «дз». Відпрацювання зливої вимови звука [дз] і [дз’].	Б – с.42 ПК – с.79, 81, 106
	33	Апостроф. Вимова й написання слів із апострофом.	Б – с.43 ПК – с.80, 82, 105
Червень	34	Розмова про літній відпочинок. Опис малюнка.	Б – с.48 ПК – с.86-92, 104
	35	Перевірка техніки читання. Повторення вивченого за рік.	Б-с.45 ПК – с.93-98, 103
	36	Підсумок, оцінка знань та вмінь учнів. Закінчення шкільного року.	ПК – с.99-102

2 клас

Вимоги:

- 1) Вимова, артикуляція звуків, закінчення, наголос
- 2) Вміти плинно читати короткі тексти
- 3) Відповідати на запитання короткими реченнями
- 4) Описувати усно малюнки з читанки
- 5) Знати елементарний граматичний матеріал

Протягом навчального року учень:

- слухає і розуміє текст з 1-2 прослуховувань;
- виражає своє ставлення до прочитаного;
- складає діалог з однокласниками;
- усно переказує текст обсягом 40 - 50 слів;
- складає розповідь із власного життя;
- складає коротку розповідь за ілюстрацією або серією малюнків;
- знає алфавіт, його призначення, називає 4 - 5 слів за алфавітом по першій букві;
- пише диктанти і списує тексти обсягом 30-40 слів.

Читання:

Кількість слів за хвилину:

- I семестр: 35 - 40 слів за хв.
- II семестр: 40 - 60 слів за хв.

Навчальні предмети:

- Розвиток української мови (письмо + елементи граматики)
- Читання

Посібники й зошити:

		
«Рідна мова в рідній школі. 2 клас – Дзвіночок»	Зошит у косу лінійку (х 2) (для читання й граматики)	Додаткові матеріали

2 клас. ПРОГРАМА З ЧИТАННЯ ТА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ

1 півріччя		Підручник «Рідна мова в рідній школі. 2 клас – Дзвіночок»	Сторінка
Вересень	1	Вступ. Організація класу, вимоги школи, відношення до навчання. Чит. «Дорогі учні!», «Молитва». Робота над словами.	6, 8
	2	Бесіда про значення вивчення української мови. Повторення алфавіту. Чит. вірш «Рідна мова», «Добрий день, діти!».	9, 11
	3	Розповіді учнів про себе. Повторення лічби. Чит. «Розмова».	12
Жовтень	4	Бесіда про пори року, місяці, дні тижня. Чит. «Наш рік».	13
	5	Розмова про осінь, погоду, зміни в природі, кольори. Екскурсія в природу. Чит. «У парку».	14
	6	Бесіда про домашніх птахів, яку користь вони приносять, догляд за ними, їх поведінка. Частина тіла птахів. Дидактична гра «Хто де живе». Чит. «На подвір'ї».	15
	7	Бесіда про школу, український дім: навчальні кімнати, меблі, предмети, що оточують учнів. Чит. «У класі».	16
	8	Розмова про родину: члени сім'ї, їхній вік та заняття. Визначення частин тіла людини. Чит. «Моя мама».	17
Листопад	9	Бесіда про роботу батьків, професії. Відношення дітей до старших. Повторити частини доби, години – «О котрій годині?..». Чит. «Наш тато», вірш «Рідний тато».	18
	10	Розмова про домашніх тварин, яку користь вони приносять, їх поведінка та догляд за ними. Частина тіла тварин. Чит. казки «Про двох цапків». Визначити мораль казки.	19
	11	Бесіда про зрозуміння, уступчивість, вибачливість, мудрість. Чит. казки «Дві кізоньки». Мораль казки, переказ.	20
	12	Розмова про листування та вітальні листівки. Конверти, марки, адресування, послідовність написання коротенького листа, привітань. Підписати картку. Чит. «Вітальна листівка».	22
Грудень	13	Розмова про зиму й зимові свята. Свято Миколая, Різдво Христове. Чит. «Святий Миколай». Написати листа до Миколая.	24
	14	Загальна проба до свята Миколая. Інтонація читання віршів, спів пісень, поведінка під час свята, одяг. Повторення про пори року, місяці. Розмова про зміни в природі взимку, теплий одяг. Чит. «Зима». Переказ.	23
	15	Різдво Христове. Традиції українських зимових свят. Чит. «Різдво». Оформлення святкових привітань.	25

2 клас. ПРОГРАМА З ЧИТАННЯ ТА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ

2 півріччя		Підручник «Рідна мова в рідній школі. 2 клас – Дзвіночок»	Сторінка
Січень	16	Розмова про святкування Різдва Христового та нового року. Традиції свят: коляда, віншування. Страви Святого Вечора. Чит. «Вареники».	26
	17	Бесіда про дитячі хвороби. Що може боліти у дітей, назви захворювань, допомога лікаря, ліки. Дид/гр. «У лікаря». Чит. «Розмова». Складання діалогу.	21
	18	Бесіда про продукти харчування. Зернові рослини та вироби з них, відношення до хліба. Дид/гра «У пекарні». Чит. «Хліб».	27
Лютий	19	Розмова про телефонне спілкування, безпечне користування телефоном. Чит. «Мобільний телефон».	28
	20	Бесіда про молочні продукти. Домашні тварини, що дають молоко, страви з молочних виробів. Дид/гра «На кухні». Чит. «Молоко».	29
	21	Бесіда про Т.Шевченка-коротка довідка. Традиції Шевченкового свята. Чит. «Тарас Шевченко», вірш «Заповіт...»	30
	22	Розповідь про природу України. Чит. «Вірші Т.Шевченка», вірш «Тече вода...». Підготовка до свята Т.Шевченка.	31
Березень	23	Праця над сценарієм до свята Шевченка. Чит. «Вірші Т.Шевченка», вірш «Калина».	32
	24	Розмова про весну. Зміни в природі: квіти, дерева. Пори року, місяці, дні тижня. Чит. «Весна».	33
	25	Бесіда про фрукти. Назви фруктових дерев, кущів, плоди, кольори, їжа та напої з фруктів. Повторити лічбу. Поняття про ціле, половину, чверть. Чит. «Розмова».	34
	26*	Розмова про Великодні свята. Традиції українців, страви великоднього столу. Чит. «Великдень».	35
Квітень	27*	Бесіда про те, як діти святкували Великдень. Чи святкували паски, як збирали великодний кошик. Що їм найбільше сподобалось. Складання й написання переказу «Мій великодний кошик».	
	28	Розмова про свій дім. Скільки кімнат, для чого призначені, які вони, які там є меблі. Чит. «Родина»	36
	29	Розмова про Свято Матері. Традиції свята, пошана до мами, бабусі, вчительки. Чит. «День Матері». Оформлення вітальних листівок.	38
Травень	30	Загальна проба до Свята Матері. Чит. «Вірші до Дня Матері», вірші «Матінці», «Найдорожче слово».	39
	31	Бесіда про те, як діти вітали своїх Матерів. Розмова про доброту, ставлення до старших, молодших, друзів. Дид/гра «Пізнай друга». Чит. «Хто з хлопців добріший?».	37
	32	Розмова про відпочинок на природі. Чит. «Бобік на річці».	40
	33	Бесіда про домашніх улюбленців, їхній догляд та значення в житті людини. Розвиток почуття відповідальності за долю тварин. Чит. «Два котики».	41
Червень	34	Розмова про літо та зміни в природі влітку. Чит. «Літо».	42
	35	Повторення вивченого за рік, перевірка техніки читання та розвиток зв'язного мовлення.	
	36	Підсумок, оцінення знань та вмій учнів. Закінчення шкільного року.	

2 клас. ПРОГРАМА З ЕЛЕМЕНТІВ УКРАЇНСЬКОЇ ГРАМАТИКИ ТА РОЗВИТКУ
ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ

Підручник «Рідна мова в рідній школі. 2 клас – Дзвіночок»		Сторінка
1	ГраMATика. Алфавіт - повторення	54
2	Звуки й букви.	54
3	Пиши правильно й красиво.	55
4	Голосні звуки та їх вимова.	56
5	Приголосні звуки та їх вимова.	57
6	Артикуляційні вправи.	58
7	Апостроф.	59
8	Наголос.	59
9	Склад. Перенос слів із рядка в рядок.	60
10	Речення – розповідне, питальне, окличне.	61
11	Вживання великої букви.	61
12	Мовленнєві вправи.	62
13	Перевірка розуміння прочитаного. Вірш «Сміхота»	63
<p>Протягом року – мовні вправи з використанням предметів оточення, предметних і сюжетних картинок та малюнків природних явищ. Розповіді за спостереженнями учнів.</p>		

3 клас

Вимоги:

Читання й мовний розвиток: норма слів за хвилину: 65-70 слів.

- 1) виразно й плинно читати тексти з читанки
- 2) описувати сюжетні малюнки в читанці та інші картинки
- 3) відповідати на запитання короткими реченнями
- 4) переписувати друкований текст писаними буквами
- 5) знати азбуку, голосні /йотовані звуки
- 6) знати приголосні звуки
- 7) вміти ділити слова на склади, робити переноси слів, розрізняти речення, ставити відповідні знаки в кінці речень.

Навчальні предмети:

- Українська мова (усна мова, письмо, граMATика)
- Читання

Посібники й зошити:

		
«Рідна мова в рідній школі. 3 клас – Сонечко»	Зошит у косу лінійку (x 2) (для читання й граMATики)	Додаткові матеріали

3 клас. ПРОГРАМА 3 ЧИТАННЯ ТА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ

1 півріччя		Підручник «Рідна мова в рідній школі. 3 клас – Сонечко»	Сторінка
Вересень	1	Вступ. Організація навчання, вимоги школи. Розмова про себе. Чит. «Молитва», вірш «Рідна мова».	8-9
	2	Бесіда про літній відпочинок. Короткі розповіді учнів. Переказ. Чит. «Весело було влітку».	10
	3	Бесіда про осінні явища природи. Повторити пори року, місяці, дні тижня. Визначити погоду дня, яка була вчора, яка є сьогодні. Екскурсія в природу. Чит. «Пори року».	11
Жовтень	4	Розмова про родину та прогулянку до парку. Природа України. Чит. «Осінь».	12
	5	Бесіда про птахів. Повторити назви відомих птахів, частини їх тіла. Дидактична гра «Птахи відлітають». Чит. «Горобчик Цір-Цір».	13
	6	Розмова про зміни в природі. Осінній парк, ліс, дари природи. Переказ. Чит. «По гриби».	14
	7	Розмова про Україну. Територія України – карта. Визначити найбільші міста, ріки, гори Карпати. Чит. «Київ – столиця України».	15
	8	Бесіда про відомих письменників України. Чит. «Під портретами».	16
Листопад	9	Бесіда про І.Франка-коротка довідка. Чит. «Іван Франко» та вірш «Киця».	17
	10	Бесіда про частини України: захід, схід, північ, південь. Мапа. Розмова про подорожі Україною. Опис малюнків. Чит. «Львів».	18
	11*	Розмова про світ казки. Переказ казок, які знають учні. Бесіда про працю в городі. Що росте в городі. Чит. казки «Ріпка – частина 1». Бесіда про Голодомор 1932-33 рр.	19
	12	Бесіда про допомогу, дружність родини. Чит. казки «Ріпка – частина 2». Мораль казки. Відтворити сцену за дійовими особами.	21
Грудень	13	Розмова про традиційність зимових свят. Свято Миколая, Різдво Христове, Йордан. Чит. «Святий Миколай».	24
	14	Праця над сценарієм до свята Миколая. Виразне читання віршів, спів пісень, сценічне відображення ролей. Загальна проба. Написання короткого листа до от. Святого Миколая. Бесіда про зиму. Природні явища, зміни тривалості дня, погода. Відповідний одяг, взуття. Зимові розваги. Чит. «Зима».	23
	15	Бесіда про різдвяні звичаї українців. Чит. «Святий вечір і Різдво в Україні». Оформлення листівок із Різдвяними привітаннями.	25

3 клас. ПРОГРАМА З ЧИТАННЯ ТА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ

2 півріччя		Підручник «Рідна мова в рідній школі. 3 клас – Сонечко»	Сторінка
Січень	16	Розмова про свято Йордану, відпочинок учнів, святкування зимових свят. традиції. Чит. «Водохрещтя. Йордан».	26
	17	Розмова про символіку України. Державний Герб, Прапор, Гімн. Опис малюнків. Чит. «Тризуб».	27
	18	Розповідь про сьогодення України. Значення кольорів національного прапора. Чит. «Прапор України».	28
Лютий	19	Розмова про українські народні пісні. Чит. «Гімн України...». З'ясувати значення слів Державного Гімну України.	29
	20	Розмова про пошту. Професії та процес роботи пошти. Чит. «Біля поштової скриньки».	30
	21	Бесіда про взаємодопомогу та домашні обов'язки. Чит. «Надійчина школа».	31
	22	Розмова про великого поета України Т.Шевченка. Шевченкове дитинство. Чит. «Тарас Шевченко», вірш «Світає».	32
Березень	23	Коротка довідка про Т.Шевченка. Розмова про свято Т.Шевченка. Чит. «Вірші Тараса Шевченка», вірші «Встала весна», «Заповіт». Розказати, як поет любив Україну та її природу, і писав про те. Усний та письмовий переказ.	33
	24	Бесіда про весну. Пори року, місяці, дні тижня, погода, тривалість дня. Чит. «Весняний день».	34
	25	Бесіда про одяг, як і з чого його виготовляють. Чит. «Фабрика пошиття одягу».	35
	26	Бесіда про щедрість, співчутливість та любов до ближнього. Розмова про домашніх птиць, що вони дають для людини. Чит. «Дев'ятеро».	36
Квітень	27*	Розмова про Великдень. Передвеликодні традиції: посвячення верби, сповідь, писання писанок. Дид/гра «Розмалюй писанку». Орнамент, кольори. Опис малюнків. Чит. «Свято Великодня».	37
	28	Бесіда про фрукти й овочі. Чит. «Город і сад».	38
	29	Бесіда про тварин, які живуть у теплих країнах, в Англії та Україні. Опис малюнків. Переказ. Чит. «Добрий слон».	39
Травень	30	Бесіда про День матері. Започаткування та значення Дня матері в Україні. Чит. «Свято Матері».	40
	31	Підготовка до свята Матері. Чит. «Вірші до свята Матері». Оформлення вітальних листівок для матерів та бабусь.	41
	32	Бесіда про день і ніч. Повторити частини доби та години. Відповіді на запитання «Котра година? / О котрій годині?» Чит. «Дядечко Тік-Так».	42
	33	Розмова про ліс. Яких тварин та комах там можна побачити. Чит. «Катрусина пригода».	43
Червень	34	Бесіда про літо, відпочинок, подорож, транспорт. Чит. «Літнє сонечко».	44
	35	Контрольне читання та перевірка розвитку мовлення. Чит. «Сміховинки».	45
	36	Підсумок, оцінення знань та вмій учнів. Закінчення шкільного року.	

**3 клас. ПРОГРАМА З ЕЛЕМЕНТІВ УКРАЇНСЬКОЇ ГРАМАТИКИ
ТА РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ**

Підручник «Рідна мова в рідній школі. 3 клас – Сонечко»		Сторінка
1	Повторення. Азбука.	57
2	Звуки і букви..	57
3	Цифри від 1 до 100.	57
4	Мовленнєві вправи..	58
5	Охайне письмо.	59
6	Голосні звуки, йотовані.	60
7	Приголосні звуки, дзінкі, глухі, літера Щ.	61
8	Артикуляційні вправи. Сполучення ДЗ, ДЖ..	62
9	Буквосполучення ЙО, ЬО.	62
10	Знак м'якшення, тверді та м'які приголосні.	63
11	Апостроф, губні приголосні.	63
12	Поділ слів на склади – повторення.	
13	Перенесення слів – повторення.	
14	Наголос – повторення.	
15	Речення – розповідні, питальні, окличні. Розділові знаки.	64
16	Вживання великої букви – повторення.	
<p>Протягом року – мовні диктанти для засвоєння правописних правил (4-5 на рік) та перекази текстів (2-3 на рік), складання коротких оповідань за сюжетними малюнками, картинками.</p>		

4 клас

Вимоги:

Читання і мовний розвиток: норма слів за хвилину: 80-85 слів.

- 1) виразно та інтонаційно читати тексти, оповідання, казки
- 2) коротко переказувати зміст прочитаного
- 3) виразно, голосно декламувати вірші
- 4) відповідати на запитання повними реченнями
- 5) складати короткі оповідання за сюжетними малюнками
- 6) правильно переносити частину слова з рядка в рядок
- 7) аналізувати слова за значенням

Навчальні предмети:

- Українська мова (усна мова, письмо, граматики)
- Читання

Посібники й зошити:

		
«Рідна мова в рідній школі. 4 клас – Волошка»	Зошит маленький А5 (х 2) (для читання й граматики)	Додаткові матеріали

4 клас. ПРОГРАМА З ЧИТАННЯ ТА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ

1 півріччя		Підручник «Рідна мова в рідній школі. 4 клас – Волошка»	Сторінка
Вересень	1	Вступ. Організація навчання, вимоги школи. Розмова про себе та літній відпочинок. Чит. «Молитва» та «Рідна мова».	8, 9
	2	Бесіда про вироблення паперу та створення книг, як треба ставитися до книги. Чит. «Волошка», вірш «Волошки».	10, 11
	3	Розмова про школу, шкільні предмети, однокласників та дружбу. Чит. «Наш клас». Переказ.	12
Жовтень	4*	Свято Покрови. День захисників і захисниць України – святкові привітання. Розмова про пори року. Природні явища осені, кольори, погода, частини дня. Екскурсія в природу. Чит. «Чому буває літо, осінь, зима й весна», «Діти маршують».	13
	5	Бесіда про організованість, розклад дня. Повторити частини тіла людини. Чит. «Прокидайся, синку!»	14
	6	Розмова про родину, стосунки між членами сім'ї. Чит. «Родина, рід, родовід». Переказ.	15
	7	Іван Франко – коротка біографія. Чит. «Іван Франко» та вірш «Дрімають села».	16
	8	Розмова про світ казок. Розповіді казок, які учні знають. Чит. казку «Лисичка і Рак». Мораль казки.	17
Листопад	9	Бесіда про родинні традиції. Заняття членів родини. Чит. «Родина Коваленків».	18
	10	Бесіда про Україну, її територію. Державний Герб та Державний Прапор України. Чит. «Київ – столиця України».	19
	11	Розмова про улюблені пори року учнів, плюси й мінуси кожної з них. Чит. «Чотири бажання».	20
	12*	Бесіда про зиму. Повторити місяці, пори року, дні тижня, частини та тривалість дня, ночі. Чит. «Дідусь і внуки». Бесіда про Голодомор 1932-33 рр.	21
Грудень	13	Розмова про традиції зимових християнських свят. Свято Миколая, Різдво Христове, Йордан. Написання листів до св. Миколая. Чит. «Святий Миколай» та вірш «Миколай».	23
	14	Праця над сценарієм до свята Миколая. Виразне читання слів, інтонація, наголоси. Сценічне відображення ролей. Загальна проба. Бесіда про зимові розваги та види спорту. Сніг та мороз. Чит. «Зима в Україні».	22
	15	Опис традиції Святвечора. Оформлення вітальних листівок, побажань із Різдвом Христовим. Чит. «Різдво» та «Віншування».	24

4 клас. ПРОГРАМА З ЧИТАННЯ ТА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ

2 півріччя		Підручник «Рідна мова в рідній школі. 4 клас – Волошка»	Сторінка
Січень	16	Бесіда про зимовий відпочинок, як учні святкували зимові свята, які традиції в їхніх родинах. Чит. «Водохреща в Україні».	25
	17	Розмова про допомогу та повагу до старших. Чит. «Протоптали стежку».	26
	18	Розмова про відзначення знаменних дат у родині. Подарунки, гостинність, сімейні розваги. Чит. «Батьки здогадались».	27
Лютий	19	Розмова про весну, природні явища, частини доби, години. Письменниця Л.Українка – знайомство. Чит. «Леся Українка» та вірш «Як дитиною бувало...».	28
	20	Бесіда про дружбу та взаємодопомогу. Чит. казку «Три метелики».	29
	21	Розмова про те, як тварини живуть та харчуються взимку. Хижі звірі та свійські тварини. Чит. «Іванкова таємниця».	30
	22	Бесіда про друзів, як бути гарним другом. Чит. «Справжні друзі»	31
Березень	23	Бесіда про Т.Шевченка. Тарасова юність, краса природи. Чит. вірші «Село» та «Заповіт».	32
	24	Розмова про відзначення роковин Т.Шевченка. Пошана українців до поета. Чит. вірша «Портрет Тараса Шевченка» та вірш «Садок вишневий коло хати». Загальна проба до свята. Повторення знань. Поведінка під час свята, відповідний одяг.	33
	25	Бесіда про зміни в природі навесні. Чит. «Весна йде».	34
	26	Розмова про городину, що в городі росте. Значення овочів у харчуванні, овочеві страви. Чит. «Бабусин город».	35
Квітень	27	Бесіда про подорожування. Транспорт. Чит. «На залізниці».	36
	28*	До річниці аварії на Чорнобильській АЕС. Чит. «Чорнобиль» та вірш «Молитва».	37
	29*	Бесіда про Великодні свята. Передвеликодні посвяти: піст, Хресна дорога, виложення Плащаниці. Великодній кошик. Як святкують Великдень англійці. Чит. «Великдень».	38
Травень	30	Бесіда про Свято Матері. Розповіді учнів про те, як вони відзначали англійське Свято Матері та вітали своїх матусь. Підготовка до свята, загальна проба. Привітання. Чит. «Свято Матері», вірші «Три Матусі», «У мамин день».	40
	31	Розмова про те, як пройшло Свято Матері. Переказ «Квіти у моєму житті». Чит. «Розмова з мамою», вірші «Найрідніша», «Що подарую?».	41
	32	Бесіда про охорону природи, дерева, кущі. Озеленення навколишнього середовища. Чит. «Нещасливий дубок».	39
	33	Розмова про вчинки та їхні наслідки. Чит. «Андрійкові пустощі».	42
Червень	33	Бесіда про наближення закінчення шкільного року, чи добре учні вчилися, що досягнули. Чит. «Мамина помічниця».	43
	34	Що таке притча та легенда. Чит. «Легенда про хліб».	44
	35	Розмова про літо, про відпочинок. Погода в Англії та Україні. Чит. «Чудесний цвіт».	45
	36	Узагальнення вивченого, підсумок, оцінення знань та вмінь учнів. Закінчення шкільного року.	

**4 клас. ПРОГРАМА З ЕЛЕМЕНТІВ УКРАЇНСЬКОЇ ГРАМАТИКИ
ТА РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ**

Підручник «Рідна мова в рідній школі. 4 клас – Волошка»		Сторінка
1	Повторення вивченого в 3 класі. Алфавіт. Велика літера. Звуки й букви.	66
2	Слово. Речення. Типи речень.	67
3	Голосні звуки. Позначення їх буквами. Йотовані звуки.	68
4	Приголосні звуки – дзінкі, глухі. Позначення їх буквами.	69
5	Склад. Перенос слів із рядка в рядок.	70
6	Наголос. Наголошені й ненаголошені звуки і склади.	71
7	Апостроф. Вживання апострофа. Перенос слів із апострофом.	72
8	Повторення вивченого.	73
9	Слова, які означають назви предметів (ім'єнники). Живі, неживі предмети.	74
10	Слова, які називають ознаки предметів (прикм'єтники).	75
11	Слова, які називають дії предметів (дієслова).	76
12	Слова, які називають особу (займенники).	77
13	Слова, які називають число предметів (числівники). Правопис числівників.	78
14	Що ми вивчили про частини мови (повторення).	79
15	Тверді та м'які приголосні звуки.	80
16	Знак м'якшення (ь) та буква й. Буквосполучення ьо, йо.	81
17	Подовжені м'які приголосні звуки.	82
18	Правильно вимовляй, наголошуй, пиши! Повторення граматичного матеріалу.	83
	Протягом року – мовні диктанти (5-6 на рік) для засвоєння граматичного матеріалу та перекази текстів (2-3 на рік) і складання коротких оповідань (описи картинок).	

5 клас

Вимоги:

Читання, мовний розвиток, граматична вправність, норма слів за хвилину: 100-150 слів.

- 1) виразно, інтонаційно читати тексти; декламувати вірші
- 2) переказувати зміст прочитаного, визначити основну думку
- 3) відповідати на запитання повними реченнями
- 4) складати короткі оповідання, перекази
- 5) визначати вивчені частини мови
- 6) розрізняти типи речень, головну пару слів
- 7) дотримуватись елементарних правописних правил

Навчальні предмети:

- Українська мова (усна мова, письмо, граматики)
- Читання

Посібники й зошити:

		
«Рідна мова в рідній школі. 5 клас – Подоляночка»	Зошит маленький А5 (х 2) (для читання й граматики)	Додаткові матеріали

5 клас. ПРОГРАМА З ЧИТАННЯ ТА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ

1 півріччя	Підручник «Рідна мова в рідній школі. 5 клас – Подоляночка»		Сторінка
Вересень	1	Вступ. Молитва. Вимоги до навчання. Бесіда про літні канікули. Чит. вірш «Рідна мова».	8-9
	2	Бесіда про проведення вільного часу та розваги. Опис малюнка. Чит. «Подоляночка». Розповідь про себе.	10
	3	Бесіда про осінь. Природні явища: погода осені, місяці, пори року, дні тижня, години доби. Чит. оп. «Осінь починається».	12
Жовтень	4	Свято Покрови Пресвятої Богородиці. День захисників і захисниць України. Що означає слово «герой»? Бесіда про І.Франка. Коротко ознайомити з дитинством письменника. Опис малюнків до творчості Франка. Переказ за бажаним малюнком. Чит. «Іван Франко» та вірш «Уявіть собі».	13
	5	Повторити коротку довідку про життя й творчість І.Франка. Бесіда про кмітливість та дотепність. Чит. казки «Вовк вйтом».	14
	6	Бесіда про повагу до старших, допомогу членам родини. Чит. «Бабусин онучок». Загадки	16
	7	Розмова про безпеку на дорозі, правила дорожнього руху, пішохідний перехід та світлофор. Чит. «Уважай». Загадки, вірш «Уважай!».	18, 19
	8	Бесіда про родинні зв'язки, традиції, закони. Що робить родину щасливою? Складання родовідного дерева. Чит. «Твоя сім'я. Родовідне дерево».	20
Листопад	9	Розмова про відзначення дня народження. Привітання, подарунки, гостинність. Складання запрошення на святкування. Чит. «День народження».	22
	10	Бесіда про зміни в природі, клімат у різних країнах. Карта країн світу. Визначити клімат Англії, ознайомити з кліматом України. Поняття: доба, частини дня, вчора, сьогодні, завтра. Чит. «Рік і місяці» та вірш «Батько Рік і його сини».	24, 25
	11	Бесіда про хліб, як його треба берегти й шанувати. Чит. «Хліб святий». Складання переказу за одним із прислів'їв про хліб.	26
	12*	Розмова про географію України, гори, річки, моря, корисні копалини. Чит. «Україна – славна країна». Розмова про Голодомор 1932-33 рр.	27
Грудень	13	Бесіда про Святого Миколая. Започаткування свята. Чит. «Народна легенда. Святий Миколай». Вірш «Молитва».	30, 31
	14	Підготовка до свята Миколая. Загальна проба. Розмова про українську зиму. Природні явища, зимові розваги. Чит. «Снігова баба». Смішівка, загадка.	28
	15	Розмова про українські традиції зимових свят. Ознайомити з святом «Різдво». Чит. «Різдвяні свята в Україні». Вірш «Святвечір», віншування. Оформлення святкових привітань.	32

5 клас. ПРОГРАМА З ЧИТАННЯ ТА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ

2 півріччя		Підручник «Рідна мова в рідній школі. 5 клас – Подоляночка»	Сторінка
Січень	16	Бесіда про зимовий відпочинок учнів, що було цікавого, як вони святкували. Знайомство з українськими театральними сценками «Вертеп», із традиціями Маланки. Чит. «На щастя, на здоров'я, на рік новий». Вірш «Щедрівка».	33
	17	Розмова про життя тварин та птахів узимку. Чит. «Ласощі для білки». Складання переказу.	34
	18	Розмова про міста України, столицю Київ, історію Київської Русі. Чит. «Подорож до Києва».	36
Лютий	19	Бесіда про зимові види спорту, командні та індивідуальні змагання. Чит. «Гуля».	38
	20	Розмова про письменницю Лесю Українку. Опис дитячих фотографій Лесі. Чит. «Леся Українка» та вірш «Надія».	39
	21	Бесіда про важливість навчання, працьовитість та вихованість. Чит. «Біда навчить».	40
	22	Розмова про зміни в природі навесні; про поведінку звірят у різні пори року. Опис малюнка. Чит. «Пригоди розумного зайця».	42
Березень	23	Розмова про великого поета України Т.Шевченка. «Кобзар». Чит. «Тарас Шевченко» та вірш «Портрет Тараса Шевченка».	43
	24	Бесіда про відзначення роковин Т.Шевченка. Пошана до поета. Чит. «Найкращий син українського народу», вірші «Світає, край неба палає» та «І золотої й дорогої».	44-45
	25	Розмова про доброту та щедрість. Чит. «Дівчинка в голубому сарафані». Складання плану.	46
	26	Бесіда про диких тварин та їх поведінку, місце проживання, назви частин тіла. Чит. «Вовчєня».	47
Квітень	27*	Бесіда про наближення Великодних свят. Святкові традиції. Чит. «Великдень». Складання переказу. Вірш «Великдень».	48-49
	28	Розмова про те, як потрібно доглядати сад і город. Що де росте. Фрукти й овочі. Чит. «У садку».	50
	29*	Бесіда про типи енергії, звідки береться світло й тепло. Карта України. Чорнобильська катастрофа. Чит. «Чарівна сопілка».	51
Травень	30	Розмова про День матері в Україні. Розповіді учнів, як треба шанувати маму. Розказати, що в Україні є в пошані три матері: Мати Божа, мати-Україна, рідна мати. Чит. «Свято Матері», «У мамин день», вірші «Молитва», «Ніч над містом», «Мати» та «Мамин день».	52-53
	31	Бесіда про різні характери, терпеливість, наполегливість; про труднощі та їх подолання. Чит. «Мудра голка».	54
	32	Екскурсія в природу. Розмова про навколишнє середовище, важливість рослин. Чит. «Як діти яблуньку врятували»	55
	33	Бесіда про тварин та їхніх дітей. Кого можна зустріти в лісі. Чит. «Школа на хуторі Вишневім».	56
Червень	34	Розмова про продукти харчування. Повторити назви продуктів та назви страв. Складання рецептів. Дидактична гра «У крамниці». Чит. «На купівлю до міста».	58

	35	Розмова про школу, улюблені предмети, друзів, поведінку на уроках. Чит. «Списав задачу».	59
	36	Розмова про літо в Україні, відпочинок під час шкільних канікул, поїздка в табір. Літні розваги, спорт. Чит. «Іспити».	60
		Підсумкове заняття. Повторення вивченого. Узагальнення зв'язного мовлення. Оцінення знань та вмінь учнів. Закінчення шкільного року.	

5 клас. ПРОГРАМА З ГРАМАТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ

Підручник «Рідна мова в рідній школі. 5 клас – Подоляночка»		Сторінка
1	Повторення вивченого в четвертому класі. Алфавіт. Букви і звуки.	83
2	Загальне поняття про іменник. Власні та загальні назви.	84
3	Рід іменників. Чоловічий, жіночий, середній.	85
4	Змінювання іменників за числами. Однина і множина.	86
5	Прикметник як частина мови. Змінювання прикметників за родами.	87
6	Зв'язок прикметника з іменником. Закінчення прикметників.	88
7	Дієслово. Часи дієслів. Теперішній, минулий, майбутній час.	89
8	Змінювання дієслів за часами.	90
9	Займенник як частина мови. Особові займенники.	91
10	Особові займенники. Змінювання дієслів за числами й особами.	92
11	Числівник як частина мови.	93
12	Кількісні та порядкові числівники. Вимова та правопис.	94
13	Повторення. Що ми знаємо про частини мови.	95
14	Види речення за метою висловлювання та інтонацією.	96
15	Головні та другорядні члени речення. Підмет і присудок.	97
16	Зв'язок між словами в реченні. Словосполучення.	98
17	Розділові знаки при однорідних членах речення. Сполучники.	99
18	Звертання, вставні слова. Розділові знаки при них.	100
19	Пряма мова, діалог. Розділові знаки.	101
20	Повторення вивченого за рік.	102
Протягом року – мовні диктанти (5-6 на рік) для засвоєння граматичного матеріалу та перекази текстів (2-3 на рік) і складання коротких оповідань (описи картинок).		

6 клас

Вимоги:

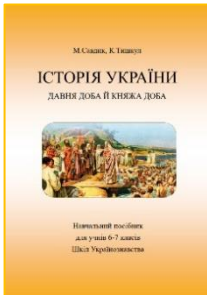

Читання і мовний розвиток, граматична вправність: норма слів за хвилину: 110-180 слів.

- 1) абсолютна вправність у виразному читанні
- 2) виразне та інтонаційне декламування віршів
- 3) складання коротких оповідань, переказів, описів
- 4) оформлення святкових привітань, написання коротких листів
- 5) знати вивчений граматичний матеріал
- 6) вміти будувати відповіді повними реченнями
- 7) писати виразно, акуратно, дотримуватись правописних правил

Навчальні предмети:

- Українська мова (усна, письмова)
- Українська література (читання)
- Історія України (Давня доба) – починає вивчатися у 2 триместрі (після Різдва)

Посібники й зошити:

			
«Рідна мова в рідній школі. 6 клас – Писанка»	Зошит А5 (х 2) (для укр. мови й укр.літератури)	«Історія України. Давня доба й Княжа доба»	Зошит А4 (для історії України)

6 клас. ПРОГРАМА З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ

1 півріччя		Підручник «Рідна мова в рідній школі. 6 клас – Писанка»	Сторінка
Вересень	1	Вступ. Перевірка техніки читання та розвитку мовлення. Переказ про літо. Чит. «Молитва за Україну», вірш «Рідна мова».	8, 9
	2	Бесіда про українські свята й традиції. Писанка як символ життя. Види писанок. Чит. «Українська писанка» та вірш «Великодні писанки».	10, 11
	3	Розмова про сьогоднішню Україну. Карта України, визначити територію, сторони горизонту, головні міста, ріки, гори. Повторити Гимн України. Чит. «Наша Батьківщина Україна» та вірш «Ми всі діти».	7, 12, 13
Жовтень	4*	Бесіда про осінь, природні явища, плоди саду. Свято Покрови Пресвятої Богородиці, День українського козацтва, День захисників і захисниць України. Чит. «Осінь прийшла – дари принесла» та вірш «Мати-Покрова».	18, 19
	5	Бесіда про Івана Франка. Довідка про життя письменника. Чит. «Іван Франко», вірші «Лис Микита», «Не пора».	14, 15
	6	Бесіда про важливість дружби, підступність, хитрість та зраду. Чит. казки Івана Франка «Мурко й Бурко».	16
	7	Розмова про вірування, життя й побут українців у давні часи. Опис малюнків. Чит. «Наші предки».	20
	8	Бесіда про природу, навколишнє середовище, тварин та птахів України. Чит. «Хто найкращий співак» та вірш «Осінь». Переказ про птахів.	22, 23
Листопад	9	Закріплення знань про письменників, яких вчили раніше. Знайомство з письм. О.Кобилянською. Життя й творчість. Розмова про лісових друзів. Переказ про життя звірят. Чит. поеми в прозі О.Кобилянської «Сарна». Мораль поеми.	24, 25
	10	Розмова про столицю України Київ, про головні споруди, пам'ятники, урядові центри. Минуле й сучасне України. Чит. оп. «Коли заснували Київ» та вірш про Київ.	26, 27
	11	Бесіда про народні вірування. Найпопулярніші «забобони» та їхні значення. Чит. «Магічне число «сім».	28
	12*	Розмова про мистецтво хлібовипікання, рецепти та традиції пов'язані з хлібом. Чит. «Пошана до хліба». Розмова про Голодомор 1932-33 рр.	30
Грудень	13	Розмова про традиції зимових свят. Написання листа до Святого Миколая. Робота зі сценарієм до свята Миколая. Виразне та інтонаційне читання віршів. Чит. «Святий Миколай». Пісня «Ой, хто, хто Миколая любить».	34, 35
	14	Загальна проба до свята Миколая. Виразне та інтонаційне читання віршів. Бесіда про зиму, природні явища, навколишнє середовище взимку. Погода та тривалість дня. Години. Чит. «Золоте павутиння». Складання оповідання про зимові розваги.	32
	15	Бесіда про обрядовість Різдва Христового. Колядки, віншування, привітання, вертеп. Чит. «Різдвяні традиції». Оформлення вітальних листівок із Різдвом Христовим, Новим Роком, Йорданом.	36

6 клас. ПРОГРАМА З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ

2 півріччя		Підручник «Рідна мова в рідній школі. 6 клас – Писанка»	Сторінка
Січень	16	Розмова про зимовий відпочинок, про те, як учні святкували. Розказати, як українські родини шанують і святкують Різдво. Ідеї та значення подарунків. Чит. «Різдвяний подарунок».	38
	17	Бесіда про сторони світу, небесні світила, сонце, місяць, сузір'я. Чит. «Пастух рогатий».	40
	18	Розповідь про Київських князів. Поняття про століття та історичні події в різні часи. Чит. «Київська Русь».	42
Лютий	19	Розмова про життя й творчість Лесі Українки. Чит. «Леся Українка» та вірш «Конвалія».	44
	20	Розмова про повчальну роль легенд та переказів. Чит. «Казка про дивну сопілку». Що засуджується у творі?	46
	21	Бесіда про види транспорту, дорожний рух, світлофор, перехід. Опис малюнка. Чит. «На вулицях великого міста».	48
Березень	22	Розмова про життя й творчість Т.Шевченка, шанування його пам'яті. Знайомство з «Кобзарем» та баладою «Причинна», що розпочинає «Кобзар». Опис малюнків. Чит. «Тарас Шевченко» та вірші «Реве та стогне Дніпр широкий», «Заповіт».	50
	23	Бесіда про дитячі роки Тараса; його любов до природи України. Чит. «Дитинство Тараса» та вірші «Мені тринадцятий минало», «І досі сниться: під горою...».	52
	24	Розмова героїчне минуле України, про козаків та чумаків. Переказ за малюнками. Чит. «Чумаки» та уривок з поеми «Іван Підкова».	54
Квітень	25	Бесіда про пробудження природи навесні, рослини, тварини. Чит. «Надійшла весна прекрасна». Складання плану.	56
	26	Розмова про комп'ютери і те, як вони допомагають людям. Чит. «Цікава подорож».	58
	27*	Бесіда про Великодні свята. Обрядовість, сповідь, піст, Вербна Неділя. Плащаниця. Чит. «Звичаї Великодня» та вірш «Хритос Воскрес!».	60, 61
Травень	28	Бесіда про весняні канікули. Важливість та плинність часу, планування та дотримання обіцянок. Чит. «Я і мій телевізор».	62
	29*	Бесіда про українську весну, про Київ та інші міста України. Карта України. Розказати про трагедію Чорнобиля. Чит. «Хвилини дитячого щастя».	64
	30	Розмова про маму, яку роль відіграє вона в житті дитини. Пошана до матерів, святкування Дня матері, оформлення вітальних листівок. Чит. «Свято Матері» та «Вірші до свята Матері».	66, 67
Червень	31	Бесіда про фольклор, народні перекази та казки різних народів. Чит. «Чий дарунок найкращий».	68
	32	Розмова про листування. написання листа, які слова вживати, про що можна писати листи й кому. Чит. «Лист до пташки».	70
	33*	Бесіда про традиційний одяг та прикраси. Роль вишитих рушників у житті українців. Чит. «Бабусина вишиванка».	72
Червень	34	Розмова про щастя. Що робить людину щасливою? Чит. «Казка про дівчинку, що не вірила в чудеса».	74
	35	Розмова про рідний край та героїв, що захищають Батьківщину. Чит. «Недокінчена казка».	76
	36	Бесіда про літо. Природні явища. Клімат у країнах світу. Чит. «На морі». Оцінення знань та вмій учнів. Закінчення шкільного року.	78

**6 клас. ПРОГРАМА З ГРАМАТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
ТА РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ.**

Підручник «Рідна мова в рідній школі. 6 клас – Писанка»		Сторінка
1	Повторення вивченого в 5 класі. Частини мови. Складання розповіді про літній відпочинок.	97
2	Іменник як частина мови. Змінювання іменника за відмінками. Бесіда про державні символи України – прапор, герб і гімн.	98
3	Прикметник і його роль у мовленні. Складання короткого оповідання «Осінній ліс».	99
4	Змінювання прикметника й іменника за родами й числами. Опис зовнішності людини.	100
5	Роль особового займенника в мовленні. Бесіда «Наша родина».	101
6	Особові займенники 2-ї та 3-ї особи в однині й множині. Утворення та їхні закінчення. Диктант.	102
7	Дієслово як частина мови. Неозначена форма дієслова. Твір-розповідь про хобі та інтереси.	103
8	Часи дієслова. Змінювання дієслів за часами й числами. Дієслівні закінчення однини й множини.	104
9	Змінювання дієслів минулого часу за родами. Розповідь про події минулих днів.	105
10	Числівник як частина мови. Написання оголошення про подію.	106
11	Правопис та відмінювання числівників. Бесіда про зміни в природі, пори року, частини доби, години.	107
12	Граматична основа речення. Однорідні члени речення. Переказ «Моє навчання в англійській школі».	108
13	Повторення частин мови та способи їх розпізнавання. Диктант із граматичним завданням.	109
14	Слово. Значення слова. Пряме й переносне значення.	110
15	Групи слів за значенням: синоніми, антоніми, омоніми. Оформлення вітальних листівок.	111
16	Будова слова. Основа та закінчення слова.	112
17	Будова слова. Корінь, префікс, суфікс – частини основи.	113
18	Корінь. Спільнокореневі слова. Бесіда про професії людей.	114
19	Наголос. Правопис ненаголошених Е та І.	115
20	Чергування голосних і приголосних звуків у корені слова.	116
21	Милозвучність мови: чергування У - В, І – Й. Написання листа.	117
22	Повторення вивченого за рік.	118

6 клас. ПРОГРАМА З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ. КНЯЖА ДОБА. 7-10 СТОЛІТТЯ

2 півріччя	Навчальний посібник «Історія України. Давня Доба й Княжа Доба»	Сторінка
1	Вступ до вивчення історії. Поняття про історію України. Римські цифри. Історико-етнографічні землі України. Визначення сторін горизонту.	4
2	Історія як наука. Поняття про історичні джерела, археологію. Видатні українські археологи.	6
3	Рання доба. Первісні люди та їхні стоянки. Кочові племена кам'яної доби.	8
4	Перше осіле поселення на території України. Трипільська культура. Заняття та знаряддя трипільців. Держава антів.	10
5	Поселення слов'янських племен. Розселення та їх організація. II-VII ст.	12
6	Організація та віра слов'ян. Розселення та їх організація. VIII ст.	14
7	Повторення та закріплення 1 розділу. Рання доба. Слов'яни.	16
8	Заснування Києва. Торгові шляхи. Початки Київської Русі. VIII ст.	18
9	Київська Держава у IX-X ст. Перші князі. Варяги. Похід на Царгород.	20
10	Князь Олег Віщий. Похід на Царгород. Легенда про смерть князя Олега. X ст.	22
11	Князь Ігор. Походи князя Ігоря. X ст.	24
12	Княгиня Ольга. Боротьба з дерев'янами. Перша християнка з усіх київських князів. X ст.	26
13	Князь Святослав Завойовник. Походи Святослава. X ст.	28
14	Повторення та закріплення 2 розділу.	30

7 клас

Вимоги:

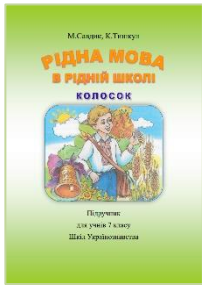
Читання і мовний розвиток, граматична вправність: норма слів за хвилину: 120 – 210 слів.

- 1) абсолютна вправність у виразному читанні
- 2) виразне та інтонаційне декламування віршів
- 3) складання оповідань, описів, переказів за спостереженням та на задуману тему
- 4) складання розповідей на основі власного досвіду
- 5) складання коротких діалогів
- 6) оформлення вітальних листівок, написання листів, адреса
- 7) знати вивчений граматичний матеріал, дотримуватись правописних правил.

Навчальні предмети:

- Українська мова (граматика та розвиток мовлення)
- Українська література
- Історія України (Княжа доба)

Посібники й зошити:

			
«Рідна мова в рідній школі. 7 клас – Колосок»	Зошит А5 (х 2) (для укр. мови й укр. літератури)	«Історія України. Давня доба й Княжа доба»	Зошит А4 (для історії України)

7 клас. ПРОГРАМА З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ

1 півріччя		Підручник «Рідна мова в рідній школі. 7 клас – Колосок»	Сторінка
Вересень	1	Вступ, організація класу. Бесіда про літній відпочинок, про красу та значення української мови. Чит. «Молитва», вірш «Рідна мова».	8, 9
	2	Бесіда про поняття «Батьківщина», «рідний край». Природа України в давні часи. Чит. «Євшан-зілля».	10
	3	Розмова про перших українців, поселення та заняття слов'ян. Чит. оп. «Київ».	12
Жовтень	4*	Бесіда про свято Покрови, День українського козацтва та День захисників і захисниць України. Чит. «Божя Матір і пастушок» та вірш «Божя Мати».	20
	5	Розмова про письменників України, яких вивчали раніше, повторення. Іван Франко – бесіда про життя поета. Чит. «Іван Франко», вірш «Земле, моя всеплодющая мати...».	14, 15
	6	І.Франко – академія в одній особі. Твори Франка для дітей. Чит. «Іван Франко – студент» та вірш «З екзамену».	16
	7	Розмова про різні пустощі, зарозумілість, негативну поведінку, стосунки між друзями. Чит. казка «Фарбований лис». Мораль казки.	17
	8	Бесіда про давнє минуле України. Чит. оп. «Дитинство княгині Ольги».	22
Листопад	9	Бесіда про домашніх тварин, догляд за ними. Чит. «Хитра миша». Переказ.	24
	10	Повторення про письменників України. Ольга Кобилянська – факти про її життя. Чит. «Дівчина сильної волі».	26
	11	Розмова про доброту, щирість, допомогу, лукавство, співчутливість. Чит. «Знахідка». Опис малюнка, переказ.	28
	12*	Бесіда про сьогодення України. Голодомор 1932-1933 рр. Чит. «Моя Україна».	30
Грудень	13	Бесіда про магію різдвяного часу, сніг, мороз. Розповіді учнів про їхні пригоди взимку. Чит. «Зимова казка». Робота над сценарієм до свята Миколая.	34
	14	Проба до свята Миколая. Відповідний одяг, поведінка. Розмова про членів родини, обов'язки, догляд за молодшими братами й сестрами. Чит. «Нова родина».	32
	15	Розмова про українські свята. Різдво Христове. Традиції українців: Святвечір, колядки, віншування, вертеп, Різдвяна літургія. Чит. «По всьому світі стала новина». Оформлення вітальних карток, переклад привітань з англійської на українську мову.	36

7 клас. ПРОГРАМА З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ

2 півріччя		Підручник «Рідна мова в рідній школі. 7 клас – Колосок»	Сторінка
Січень	16	Бесіда про те, як святкували Різдво. Які традиції в родинах учнів. Спільне та відмінне у традиціях англійців та українців. Свято Водохреща (Йордан, Богоявлення). Чит. «Радуйся, Земле, – свята у нас!»	38
	17*	Розмова про відважність та героїзм. Бій під Крутами 29 січня 1918 року. Чит. «Про Миколу з студентського куреня» та вірш «Пам'яті тридцяти».	40-41
	18	Бесіда про еміграцію, коріння, родовід, національну свідомість. Чит. «Михась гордий, що він українець».	42
Лютий	19	Розмова про природу півночі України. Леся Українка – біографія. Чит. «Леся Українка» та вірші «Вечірня година» і «Вишеньки».	44, 45
	20	Бесіда про символічність темряви й світла, здійснення мрій, ціна досягнення бажаної цілі. Поняття «притча» та «алегорія». Чит. «Метелик».	46
	21	Розмова про Золотоверхий Київ. Святині Києва, урядові та культурні установи, вулиці, парки, музеї. Переказ по картинках Києва. Чит. «Щаслива неділя».	48
	22	Бесіда про великого сина України Т. Шевченка – біографія. «Кобзар». Чит. «Життя Тараса Шевченка». Твір «Пошана до поета».	50
Березень	23	Бесіда про творчість Т.Шевченка під час навчання в Петербурзі. Чит. «Тарас Шевченко на чужині» та вірші «Думи мої...», «І виріс я на чужині ...». Підготовка до свята Шевченка.	52, 53
	24	Розмова про козаччину, діда Т.Шевченка, учасника Коліївщини. Чит. «Дід Іван» та уривки з поем «Н.Маркевичу» та «Гамалія». Загальна проба до свята Шевченка.	54, 55
	25	Бесіда про відповідальність та працьовитість, важливість будь-якої професії. Чит. «Прогаяний день».	56
	26	Розповідь про українську літературну писемність. Іван Котляревський – довідка. «Наталка Полтавка». Розмова про згоду в родині, любов до рідних, до ближнього. Чит. «Іван Котляревський» та уривок вірша І.Котляревського «Де згода в сімействі».	58, 59
Квітень	27*	Бесіда про Великдень – передвеликодний час, християнські посвяти: піст, Хресна дорога, Плащаниця, Посвячення пасок та інших страв. Чит. «Великодній подарунок». Переказ.	60

	28*	Розмова про великодні традиції українців. Сповідь, піст, Вербна Неділя, Чистий Четвер. Чит. «Великодні свята»	62
	29*	Бесіда про Чорнобильську трагедію та її наслідки. Чит. «Біль Чорнобиля з роками не стихає». Написати твір, намалювати малюнки до нього.	64
Травень	30	Піготовка до свята Матері. Розповідь про історію свята та його значення. Чит. «До Дня матері».	66
	31	Розмова про доброту, вдячність, щирість, бажання допомогти один одному. Чит. «У мамин день» та вірші «Свято матері» та «Моя матуся». Твір-роздум «Бути мамою – легко чи важко?»	68, 69
	32*	Третій четвер травня – Всесвітній день вишиванки. Історія появи свята, значення української вишитої сорочки, символіка вишивки. Чит. «День вишиванки».	72
	33	Бесіда про стосунки в родині, предків та нащадків, спадщину, сімейні реліквії. Чит. «Батьківський заповіт».	70
Червень	34	Розмова про Запорізьку Січ, її організацію та устрій і життя козаків. Чит. «Запоріжжя» та вірш «Січ-мати».	74, 75
	35	Бесіда про науку, винаходи та наукові відкриття, захист авторських прав. Чит. «Наше відкриття».	76
	36	Розмова про літо, природу України, подорожі в природу. Чит. «У поході». Опис малюнків, переказ.	78
		Повторення та підсумок вивченого. Оцінення знань та вмінь учнів. Закінчення навчального року.	

**7 клас. ПРОГРАМА З ГРАМАТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
ТА РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ**

Підручник «Рідна мова в рідній школі. 7 клас – Колосок»		Сторінка
1	Бесіда про важливість вивчення української мови. Висловлювання про мову. Вірш «Як хліб...».	96
2	Мова і мовлення. Текст. Тема. Основна думка. Складання плану.	97
3	Частини мови. Основні способи їхнього розпізнавання. Самостійні частини мови.	98
4	Прислівник як частина мови.	99
5	Утворення та правопис прислівників.	100
6	Службові частини мови. Прийменник.	101
7	Службові частини мови. Сполучник. Прості й складні сполучники.	102
8	Службові частини мови. Частка. Правопис часток НЕ і НІ.	103
9	Особлива частина мови. Вигук. Розмова про ввічливість.	104
10	Повторення вивченого про частини мови.	105
11	Велика літера у власних та загальних назвах.	106
12	Речення, його граматична основа: підмет і присудок. Головні й другорядні члени речення.	107
13	Другорядні члени речення: додаток, означення, обставина.	108
14	Будова слова. Основа й закінчення.	109
15	Частини основи: префікс, корінь, суфікс.	110
16	Спрощення в групах приголосних.	111
17	Узагальнення вивченого про будову слова і речення.	112
18	Префікс. Словотворча роль префіксів.	113
19	Правопис префіксів роз-, без-, з-, с.	114
20	Вимова й написання префіксів пре-, при- при.	115
21	Апостроф після префіксів та перенос слів.	116
22	Суфікс та його роль у словотворенні.	117
23	Правопис слів із суфіксами -ськ(ий), -ств(о).	118
24	Збіг однакових приголосних, подвоєння.	119
25	Фразеологізми (крилаті слова).	120
26	Твір-опис малюнка.	121
27	Повторення вивченого.	122
28	Закріплення граматичного матеріалу за навчальний рік.	
Протягом року – мовні диктанти (5-6 на рік) для засвоєння граматичного матеріалу та перекази текстів (3-4 на рік) і складання діалогів, описів предметів, людей, тварин, професій.		

7 клас. ПРОГРАМА З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ. КНЯЖА ДОБА. 10-14 СТОЛІТТЯ

Навчальний посібник «Історія України. Давня Доба й Княжа Доба»		Сторінка
1	Повторення вивченого в 6 класі. Рання доба й слов'янські часи. Перші князі Київської Русі.	
2	Князь Володимир Великий. Походи й заснування нових городів.	32
3	Хрещення Київської Русі. Десятинна церква. Перші гроші з тризубом. X ст. Перші книги. Карбування грошей.	34
4	Ярослав Мудрий – будівничий держави. «Руська правда». Тесть Європи.	36
5	Поділ Київської Русі на князівства. Княжі міжусобиці. XI-XII ст.	38
6	Володимир Мономах – останній могутній князь. «Повчання дітям». XII ст.	40
7	Повторення 3 розділу.	42
8	Занепад Київської держави. Початки Москви. Юрій Довгорукий. Андрій Боголюбський. XII ст.	44
9	Зруйнування Києва татарами. Похід князя Ігоря на половців. Новий ворог – татари (монголи). Бій над річкою Калкою в 1223 р.	46
10	Галицьке князівство. Рід Ростиславичів. Князі Володимирко та Ярослав Осмомисл. XII ст.	48
11	Галицько-волинська держава. Князь Роман – наймогутніший князь XII-XIII ст.	50
12	Король Данило. Могутність ГВД. Коронація Данила у 1253 р.	52
13	Князі Лев і Юрій I. Останній галицько-волинський князь Юрій II. XIV ст.	54
14	Повторення 4 розділу.	56
15	Загальне повторення вивченого за рік.	58
16	Закріплення знань. Перші князі Київської Русі. Значення перших князів для подальшого розвитку Української Княжої Держави.	

8 клас

Вимоги:

До читання, розвитку мовлення, граматичної вправності.

- 1) абсолютна вправність у виразному читанні, зрозумілість тексту
- 2) розповідь тексту за змістом
- 3) виразне та інтонаційне декламування віршів
- 4) складання плану за текстом та плану розповіді
- 5) написання короткого твору за текстом, за спостереженням, за планом та на задуману тему
- 6) складання описів, розповідей про себе, про ближніх, про види праці
- 7) порядок складання ділових документів: біографії, заяви, оголошення, протоколу, запрошення, привіту, подяки, плану роботи
- 8) знати граматичний матеріал, дотримуватись правописних правил

Навчальні предмети:

- Українська мова (граматика та розвиток мовлення)
- Українська література
- Історія України (Козаччина)

Посібники й зошити:

			
«Рідна мова в рідній школі. 8 клас – Моя ластівка»	Зошит А5 (для укр. мови)	«Історія України. Козацька доба й Нова доба»	Зошити А4 (х 2) (для історії України та укр.літератури)

**8 клас. ПРОГРАМА З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
ТА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ**

1 півріччя		Підручник «Рідна мова в рідній школі. 8 клас – Моя ластівка»	Сторінка
Вересень	1	Молитва. Вступ, організація класу. Бесіда про літній відпочинок. Твір на тему «Мої пригоди протягом літа»	
	2	Розмова про літні християнські свята: Івана Купала, Петра і Павла, Спаса, Успення Матері Божої. Розповідь. Чит. оп. «Несподівані гості». Переказ.	12
	3	Бесіда про природу та географічне положення України. Повторення. Чит. «Україна – наша рідна земля».	14
Жовтень	4	Свята, що відзначаються 1 жовтня. Свято Покрови. День захисників і захисниць України. День Українського козацтва. Чит. «Щедра осінь. Свято Покрови».	16
	5	Бесіда про творчість І.Франка, знайомство з творами письменника. Екскурсія до місцевої бібліотеки, перегляд творів І.Франка. Чит. «Іван Франко», вірш «Гімн (Вічний революціонер)». Обговорення змісту вірша.	18, 19
	6	Бесіда про українські Карпати. Опис картинок Карпатського краю. Чит. «Вівчар». Переказ «Краса Карпатських гір».	20
	7	Бесіда про відомих письменників України та їх творчість. Письменник Пантелеймон Куліш-довідка. Чит. «Пантелеймон Куліш – біографія» та вірш «Рідне слово».	22
	8	Розмова про легенди та міфи, їхнє походження й достовірність. Чит. «Орися». Переказ.	24
Листопад	9	Розповідь про події в Україні 1918-1919 р. Про Львівського Митрополита Андрея Шептицького. Опис малюнка. Повторення знань про українську державну символіку та слів національного гімну «Ще не вмерла України...» — Р.Чубинський. Чит. «Листопадові події». Переказ.	26
	10	До дня української писемності та мови. Бесіда про початки писемності в Україні та значення книги в житті людини. Нестор-літописець. Чит. «Шлях від слова до книги».	28
	11	Бесіда «Вірні сини України». Розгляд малюнків, розповіді. Чит. «Великий подвиг малого Михайлика».	30
	12*	Розмова про хліб, українські традиції, пов'язані з хлібом. Як випікають хліб. Голодомор 1932-33 рр. Свіча пам'яті. Чит. «Хліб наш насущний».	32
Грудень	13	Бесіда про зимові явища природи, про традиції українських зимових свят: Свято Миколая, Святвечір, Різдво Христове, Маланки, Йордан. Чит. «Колядки і щедрівки» (підр. «Золоті ворота»).	34
	14	Бесіда про обрядовість Різдва Христового. Колядки, віншування, привітання, вертеп. Приготування до сценок Вертепу. Робота над сценарієм, розподілення ролей, костюми та декорації.	
	15	Розмова про важливість привітань і побажань. Оформлення вітальних листівок із Різдвом Христовим, Новим Роком. Переклад з англійської на українську і навпаки.	

**8 клас. ПРОГРАМА З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
ТА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ**

2 півріччя		Підручник «Рідна мова в рідній школі. 8 клас – Моя ластівка»	Сторінка
Січень	15	Бесіда про зимовий відпочинок, про те, учні як святкували Різдво й новий рік. Письменник Михайло Коцюбинський - довідка. Чит. «Ялинка» (I частина).	36
	16	Розмова про улюблені речі. Переказ на тему «Моє бажання». Чит. «Ялинка» (II частина). Опис малюнків.	39
	17	Бесіда про проголошення Акту Злуки Української Народної Республіки й Західноукраїнської Народної Республіки в 1919 році. «Живий ланцюг» 1990 року. Чит. «Січневий день – Соборність України» та вірші «22 січня» і «Пам'яті тридцяти».	42, 43
Лютий	18	Бесіда про початки писемності, бібліотеки, важливість освіти. Найстаріші освітні заклади України. Чит. «Храм наук у Києві».	44
	19	Розмова про життя й творчість Лесі Українки. Досягнення й твори письменниці. Екскурсія до місцевої бібліотеки. Чит. «Українка з великої букви» та вірші «Давня весна» і «Contra spem spergo». Вивчити вірш напам'ять.	46, 47
	20	Бесіда про регіони України. Волинь – батьківщина Лесі Українки. Переказ про весну та пробудження природи. Чит. «Весняні співи (Спогад)».	48
	21	Розмова про початки козаччини, заснування Січі. Опис малюнків. Чит. «Про славного кошового отамана Івана Сірка»	50
	22	Розмова про пророка України Т.Шевченка. Знайомство з творами поета. Екскурсія до місцевої бібліотеки. «Кобзар». Чит. «Тарасова хата» і вірш «Мені однаково».	52, 53
Березень	23	Бесіда про вшанування пам'яті Т.Шевченка. Підготовка до свята «Роковини Шевченка». Проба за сценарієм. Життя Шевченка як кріпака та після звільнення з кріпацтва. Чит. «Воля, воля...» та вірш «До Основ'яненка».	54, 55
	24	Бесіда про перебування Шевченка на засланні та звільнення поета, творчість цього періоду. Чит. «Ната» та вірші «Зоре моя вечірняя», «Лічу в неволі дні і ночі» і «Заповіт».	56, 57
	25	Розповідь про географію, що вона вивчає, види мап, для чого вони потрібні. Чит. «Що розповів Європі Боплан».	58
	26	Письменниця Марко Вовчок – довідка. Чит. «Маруся» (I частина). Твір на тему «Марусин план».	60
Квітень	27	Бесіда про навколишнє середовище. Переказ за бажанням учнів. Чит. «Маруся» (II частина). Опис малюнка.	63
	28	Переказ про весну 1986 р. Чит. «Вибух в Чорнобилі – одна з найбільших екологічних катастроф в світі». Опис малюнка.	66
	29*	Розмова про Передвеликодні посвяти, обрядовість Великодня. Чит. «Великдень» та вірш «Великодня пісня».	68
Травень	30	Розмова про відомих українських письменників та їх	70

		творчість. Бесіда про національне відродження Галичини. Письменник Маркіян Шашкевич – довідка. Чит. «Маркіян Шашкевич» та вірш «Веснівка».	
	31	Бесіда «Вірні сини України». Розгляд малюнків, розповіді. Чит. «У місяці травні» та текст пісні «Ой у лузі червона калина».	72
	32	Розповідь про історію українського театру. Найвідоміші театри та п'єси. Чит. «Корифеї української сцени».	74
	33	Письменник Богдан Лепкий – довідка. Розмова про життя українців на чужині. Чит. вірші «Видиш, брате мій», «Не забувай».	76, 77
Червень	34	Розмова про мрії та надії, про те, що робить людину щасливою. Чит. «Цвіт щастя». Твір «Моя мрія».	78
	35	Бесіда про літній відпочинок. Улюблені місця відпочинку учнів. Чит. «Літній день на Чорному морі».	80
	36	Узагальнення знань та розвитку мовлення. Підсумок, оцінка знань учнів. Закінчення шкільного року.	

**8 клас. ПРОГРАМА З ГРАМАТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
ТА РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ**

	Підручник «Рідна мова в рідній школі. 8 клас – Моя ластівка»	Сторінка
1	Граматики як наука. Вступ. Фонетика. Морфологія. Синтаксис. Повторення. Бесіда про літній відпочинок.	
2	Групи слів за значенням. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Біографія.	
3	Лексичне значення слова. Однозначні та багатозначні слова, пряме та переносне значення слів. Написання твору за планом.	
4	Змінні й незмінні частини мови. Повторення частин мови.	
5	Іменник. Відмінки іменників. Невідмінювані іменники. Повторення. Оголошення.	
6	Узгодження іменника (займенника) з прикметником. Вищий і найвищий спосіб порівняння. Опис зовнішності людини.	
7	Узгодження присвійного займенника з іменником. Відмінювання. Опис предмета.	
8	Узгодження іменника та особового займенника з дієсловом. Дієвідмінювання у теперішньому часі. Написати про те, що ви робите кожного ранку.	
9	Закінчення дієслів у минулому та майбутньому часі. Опис природи.	
10	Наказовий спосіб, доконаний вид. Умовний спосіб дієслів. Твір «Моя найбільша мрія» Диктант з граматичним завданням.	
11	Зміни кількісних числівників за родами (один, одна, одне та ін.). Узгодження порядкових числівників з іменником. Бесіда про ціни на побутові товари та харчові продукти.	
12	Родовий відмінок. Прийменники, що вживаються з Р.в. Написання листа. Адреса.	
13	Знахідний відмінок. Узгодження дієслів з іменниками та особовими займенниками.	
14	Вживання Орудного відмінка. Прийменники, що вживаються з О.в. Розповідь про хобі та інтереси.	
15	Прийменники, що вживаються з Місцевим відмінком. Опис приміщення.	
16	Прислівникові словосполучення. Прислівники місця, часу, напрямку, способу дії. Опис погоди тижня.	
17	Поєднання слів повнозначних частин мови зі словами службових частин мови. «Хотів би». Запрошення.	
18	Диктант з граматичним завданням.	
19	Пунктуація. Речення. Види речень. Розділові знаки. Подяка.	
20	Грамматична основа речення. Головні та другорядні члени речення. Привіти (привітання) – усні та письмові.	
21	Речення з однорідними членами речення. Розділові знаки, сполучники.	
22	Просте і складне речення. Розділові знаки, сполучники.	
23	Кома, крапка з комою, двокрапка і тире.	
24	Звертання. Вставні слова.	
25	Пряма мова. Діалог. Розділові знаки. Складання діалогу	
26	Диктант з граматичним завданням.	

8 клас. ПРОГРАМА З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ.
КОЗАЦЬКО-ГЕТЬМАНСЬКА ДОБА. 16-18 СТОЛІТТЯ

Навчальний посібник «Історія України. Козаччина»		Сторінка
1	Княжа доба. Повторення вивченого в 7 класі.	4
2	Галичина у складі Литви й Польщі. Люблинська унія. Мапа «Землі Речі Посполитої. 15-16 ст.»	6
3	Під владою іноземних держав 15-16 ст. Церковні братства. Початок друкарства. Берестейська унія 1596 р.	8
4	Початки козаччини в 16 ст. Запорізький край. Дмитро Вишневецький. Зснування та устрій Січі. Козацькі відзнаки.	10-13
5	Гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний. Перші козацькі походи. Реєстрові козаки. Козацькі човни – чайки. Мапа «Козацькі походи, 17 ст.»	14
6	Перші козацькі війни з поляками. Наступні гетьмани: Марко Жмайло, Тарас Федорович, Іван Сулима. Повстання Павлюка, Гуні, Острянина. Мапа «Козацькі війни з поляками, 17 ст.»	16
7	Повторення та закріплення 1-го розділу.	18
8	Гетьман Богдан Хмельницький. Національно-визвольна війна. Походи Хмельницького. Битви на Жовтих Водах, під Корсунем та під Пилявцями. Зборівський договір 1649 р.	20
9	Українська Козацька Держава у часи Б.Хмельницького. Гетьманат. Устрій держави. Битви під Берестечком та під Батогом. Визначити на мапі «Козацька держава за часів Б.Хмельницького. XVII ст.» границі Української Держави.	22-23
10	Переяславська угода 1654 р. Передумови, козацька рада. Зміст угоди – «Березневі статті». Невірність Московщини. Визначити на мапі міста, де відбувались події цього часу.	24
11	Гетьман Іван Виговський. Війна з Московщиною. Умова в Гадячі 1658 р. Конотопська перемога.	26
12	Поділ України на правобережну й лівобережну. Гетьмани Іван Брюховецький (лівобережжя), Павло Тетеря, Петро Дорошенко - правобережжя. Мапа Правобережної та Лівобережної України.	28
13	Гетьмани Лівобережної України 1667-1687 рр. Іван Брюховецький. У змові з Москвою. Андрусівська угода 1667 р. між Москвою та Польщею. Друга війна з Московщиною 1668 р. Гетьмани Дем'ян Многогрішний та Іван Самойлович. Мапа «Поділ України за Андрусівською угодою. 1667 р.»	30
14	Повторення та закріплення 2-го розділу.	32
15	Гетьман Іван Мазепа. Розбудова держави. Полтавська битва 1709 р. Мапа «Козацька Україна за гетьмана І.Мазепа. 1687-1709 рр.»	34

16	Пилип Орлик – гетьман на еміграції. «Бендерська конституція» 5 квітня 1710 р.	36
17	Занепад Гетьманщини. Іван Скоропадський. Обмеження незалежності України. Малоросійська колегія. Наказні гетьмани. Павло Полуботок.	38
18	Відновлення гетьманщини. Гетьмани Данило Апостол, Кирило Розумовський. Скасування гетьманщини. Мапа «Ліквідація царизмом автономії України. 1750-1782 рр.»	40
19	Зруйнування Запорізької Січі. Заснування Нової Січі 1734 р. Остаточна ліквідація Січі 1775 р. Кубанські козаки. Гайдамацький рух. Коліївщина 1768 р. Провідники повстання Максим Залізняк та Іван Гонта. Останки запорожців та їх поселення. Карта кінець 18 століття.	42
20	Повторення та закріплення 3 розділу. Загальне повторення вивченого протягом року.	

9 клас

Вимоги:

До читання, розвитку мовлення, граматичної вправності:

- 1) абсолютна вправність у виразному читанні, зрозумілість тексту
- 2) розповідь тексту за змістом
- 3) виразне та інтонаційне декламування віршів
- 4) складання плану за текстом та плану розповіді
- 5) написання короткого твору за текстом, за спостереженням, за планом та на задуману тему
- 6) складання описів, розповідей про себе, про ближніх, про види праці
- 7) порядок складання ділових документів: біографії, заяви, оголошення, протоколу, запрошення, привіту, подяки, плану роботи
- 8) знати граматичний матеріал, дотримуватись правописних правил.

Протягом року – мовні диктанти (5-6 на рік), перекази текстів (3-4 на рік), написання творів, описів предметів, людей, тварин, професій, опис малюнка й под.

Навчальні предмети:

- Українська мова (розвиток мовлення)
- Українська література
- Історія України (Нова доба)

Посібники й зошити:

			
Підручник-зошит «Історія української літератури»	Зошит А5 (для укр. мови)	«Історія України. Козацька доба й Нова доба»	Зошит А4 (для історії України)

9 клас. ПРОГРАМА З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1 півріччя		Навчальний посібник «Історія української літератури – 9 клас»	Сторінка
Вересень	1	Вступ, організація класу. Бесіда про літній відпочинок. Письменники української літератури, про яких вчили у минулі роки. Повторення за 7-8 класи.	4
	2	Давня Доба. «Слово о полку Ігоревім». Похід князя Ігоря на половців. Зміст поеми. Переспів Н.Забіли, 1-3 частини-оглядово.	6
	3	Невдача походу князя Ігоря. 4-8 частини-оглядово. Зміст «Слова..» Золоте слово Святослава. Плач Ярославни. Ідейна й мистецька цінність поеми. Історичне значення поеми.	8, 11
Жовтень	4	Середня доба. Григорій Сковорода – мандрівний філософ. Філософські праці. «Сад Божественних пісень». Байки Харківські.	12, 14
	5	Повторення I розділу.	15
	6	Нова доба. Іван Котляревський – батько нової української літератури. Життя й творчість письменника. Бурлескно-трагедійна поема «Енеїда».	16
	7	Зміст «Енеїди» – оглядово (I-III частини).	18
	8	Зміст «Енеїди» – оглядово (IV-VI частини). Головні риси трагедії. Ідейність та значення поеми.	20
Листопад	9	Іван Котляревський. Драматичні твори «Наталка Полтавка» і «Москаль-чарівник». Значення творчості письменника в українській літературі.	22
	10	Повторення II розділу. Короткий зміст «Енеїди».	24, 25
	11	Леся Українка. Життя та творчість. Повторення творів, які вивчали попередньо. Чит. вірші «Скрізь плач, і сльози, і ридання...», «І все-таки до тебе думка лине...».	62
	12	Ліричні поезії. Збірки поезій Лесі Українки. Чит. вірші «Досвітні огні», «Хотіла б я піснею стати...», «Слово, чому ти не твердая криця...»	64
Грудень	13	Ліро-епічні поеми Лесі Українки. Чит. «Роберт Брюс, король шотландський». «Давня казка».	66, 68
	14	Драматичні твори Лесі Українки. «Оргія»-оглядово. Прозова драма «Блакитна троянда»-оглядово. Чит. «В катакомбах», «Бояриня».	69, 70
	15	Розмова про українські свята. Різдво Христове. Традиції українців: Святвечір, колядки, віншування, вертеп.	
		Робота над сценарієм вертепу. Оформлення вітальних листівок, переклад привітань з англійської на українську мову. Проба вертепу. Відповідний одяг, поведінка. Підсумок, закінчення 1 півріччя навчального року.	

9 клас. ПРОГРАМА З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

2 півріччя		Навчальний посібник «Історія української літератури – 9 клас»	Сторінк а
Січень	16	Мистецька цінність творів Лесі Українки. Драма-феєрія «Лісова пісня». Значення творчості Лесі Українки в українській літературі. Перегляд творів.	72
	17	Повторення III розділу. Коротка біографія Лесі Українки.	74, 75
	18	Т.Шевченко. Повна довідка про життя і творчість.	38
Лютий	19	Шевченко – будитель України. Хронологія життя поета. Чит. «Заповіт».	40, 43
	20	Т.Шевченко. Рання творчість. Балади. Чит. «Причинна», «Тополя» – короткий зміст. «На вічну пам'ять Котляревському».	44
	21	Т.Шевченко. Період заслання. Історичні поеми. До Основ'яненка», «Іван Підкова», «Невольник», «Гайдамаки» – короткий зміст поем.	46
	22	Т.Шевченко. Побутові поеми. Образ матері в поемах «Катерина», «Наймичка», «Сова».	48
Березень	23	Т.Шевченко. Суспільно-політичні поеми (I). Альбом «Три літа». Чит. «Кавказ», «Посланіє...» – короткий зміст. Підготовка до свята Шевченка.	50
	24	Т.Шевченко. Суспільно-політичні поеми (II). Чит. поеми «Сон», «Неофіти». Ідейність поем. Підготовка до свята Шевченка.	52, 54-55
	25	Шевченкова лірика. Думки. Драма «Назар Стодоля».	56
	26	Значення творчості Т.Шевченка. Повторення.	58
Квітень	27	Повторення IV розділу. Коротка біографія Тараса Шевченка. Перегляд збірки «Кобзар» та інших творів Т.Шевченка.	60, 61
	28	Біографія Т.Шевченка – оглядово за роками. Шевченко – художник.	42
	29	Доба модернізму. Іван Франко. Життєвий шлях. Повторення творів, які вивчали попередньо.	26
Травень	30	Іван Франко. Збірки поезій. Чит. «Каменярі», «Чого являєшся мені у сні?».	28
	31	Повторення віршів І.Франка, що вивчалися в попередні роки: «Вічний революціонер», «Не пора», «Земле, моя всеплодющая мати», «До великого моменту» (із поеми «Великі роковини»), «Гімн (Вічний революціонер)».	76-78
	32	Іван Франко. Поеми «Мойсей», «Іван Вишенський», «Великі роковини» – уривки. Ідейна й мистецька вартість поетичної творчості І.Франка.	30
	33	Прозові твори І.Франка. Оповідання, повісті, новели. «Захар Беркут», «Бориславські оповідання», «Перехресні стежки». Казки для дітей - повторення.	32
Червень	34	Драми та значення творчості І.Франка. Драми «Украдене щастя», «Сон князя Святослава» – оглядово. Місце Франка в історії українського національного життя.	34
	35	Повторення V розділу. Закріплення вивченого про життя й творчість І.Франка. Перегляд творів.	36, 37
	36	Повторення курсу навчання за 9 клас. Творчість Л.Українки, Т.Шевченка, І.Франка, Г.Сковороди, І.Котляревського.	

9 клас. ПРОГРАМА З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ. НОВА ДОБА. 19-20 СТ.

1 півріччя	Навчальний посібник «Історія України. Нова доба»	Сторінка
1	Відродження України 1772-1900 рр. Занепад Польщі. Українські землі у складі Росії та Австро-Угорської імперії (1793-1848 рр.) Мапа – Три поділи Речі Посполитої. 1772-1795 рр.	4
2	Способи державотворення. Україна в 1901-1918 рр. Розпад Австро-Угорщини. Перша світова війна та революція в Росії. Самостійна Україна. Політичний рух. Політичні організації. 4-й Універсал. УНР – Українська Народна Республіка. Крути. ЗУНРеспубліка. Соборна Українська Держава. Мапа – Більшовицька окупація України. 1917-1918 рр.	7
3	Період Гетьманату та Директорії УНР. Державний переворот. Трудовий Конгрес. Варшавський договір. Мир у Ризі. Мапа – Територія України під окупацією сусідніх держав. 1918-1921 рр.	10
4	Повторення та закріплення 1 розділу. Підсумок. 1772-1921 рр.	
5	Українська революція 1920-х рр. Створення СРСР. Україна між двома війнами. Українські землі під владою УРСР. Українські землі під Польщею, Румунією. Большевицька окупація, репресії. Червоний терор. Мапа – Політичний перерозподіл українських земель у 1920-х рр.	13
6	Індустріалізація, колективізація, голодомор. 1924-33 рр. Розкуркулення. Закон про «П'ять колосків». Голодомор 1932-33 рр. Мапа – Голодомор в Українській РСР. 1932-1933 рр.	16
7	Західні українські землі під окупацією сусідніх держав у 1930-1939 рр. Тоталітаризм. ОУН. Акція «Пацифікація». Карпатська Україна. Підкарпатська Русь. Карпатський Соїм. Героїчна боротьба з мадярами за самостійність. Мапа – Окупація України сусідніми державами. 1930-1939 рр.	19
8	Повторення та закріплення 2 розділу. Підсумок. 1922-1938 рр.	
9	Україна у Другій світовій війні. 1939-1943 рр. Німці в Україні. Райхскомісаріат «Україна». Переселення на примусові роботи до Німеччини. УПА. Звільнення України від окупантів. Мапа – Наступ німецьких військ у Другій світовій війні. 1939-1945 рр.	22
10	Український спротив. 1942-1947 рр. Українські воєнні організації. Партизанський рух. Українська Повстанська Армія. УГВРада. Дивізія «Галичина». Капітуляція Німеччини. Мапа – Бої УПА і дивізії СС «Галичина». 1942-1947 рр.	25
11	Україна після Другої світової війни. 1945-1953 рр. Московська окупація. Русифікація України. Операція «Вісла». Колективізація. Мапа – Українські землі після Другої світової війни.	28
12	Повторення та закріплення 3 розділу. 1939-1953 рр.	

13	Україна і розбудова СРСР. 1953-1968 рр. Сталінський режим та зміни в Україні після його смерті. Відлига. Шістдесятники. Дисидентський рух. Доля української мови та культури. Мапа – Україна в умовах десталанізації. 1953-1964 рр.	31
14	Еміграція після Другої світової війни. 1945-1948 рр. Політична еміграція. Цивільна еміграція. Нова еміграція. Примусова репатріація. Організація національно-культурного життя українців на поселеннях. Політичні організації. Світовий Конгрес Вільних Українців (СКВУ). Мапа – Українська діаспора у країнах світу до 1991 р.	34
15	Україна у застійні роки СРСР. 1965-1985 рр. Політична ситуація – оглядово. Застійні роки. Друга хвиля репресій. Українська Гельсінська Група. Перебудова суспільства. Мапа – Наслідки русифікації України у 1970-1980 рр.	37
16	Повторення та закріплення 4 розділу. 1953-1985 рр.	
17	Боротьба за право і свободу України. 1982-1990 рр. Демократія і гласність. Аварія на Чорнобильській атомній електростанції. Зона відчуження. НРУ (Народний Рух України). Живий ланцюг єднання. Мапа – Україна на шляху до незалежності. 1982-1990 рр.	40
18	Незалежність України та її розвиток у новітній історії. 1990-2003 рр. Акт проголошення Незалежної Української Держави. Референдум. Збройні Сили України. Конституція України. Відродження УГКЦ. «Україна без Кучми». Мапа – Акт проголошення незалежності та президентські вибори.	43
19	Україна 2004-2010 рр. Помаранчева революція. 4-ті президентські вибори. Помаранчева революція. Конституційна реформа. Парламентські вибори 2006 р. Позачергові парламентські вибори 2007 р. Мапа – Вибори Президента України у 2004 р.	46
20	Революція гідності. Євромайдан. Події 2010-2016 рр. Вибори Президента України 2010 рр. Євромайдан. Небесна сотня. Анексування півострова Крим Росією. Гібридна війна. Євроінтеграція. Мапа – Сучасна Україна. 2016 р.	49
21	Повторення та закріплення повного курсу навчання.	
22	Підготовка до іспиту з історії України.	
23	Іспит з історії України.	
24	Обговорення іспитових завдань, як пройшов іспит. Закріплення знань про історію та сьогодення України.	

10 клас

Вимоги:

До читання, розвитку мовлення, граматичної вправності.

- 1) абсолютна вправність у виразному читанні, зрозумілість тексту
- 2) розповідь тексту за змістом
- 3) виразне та інтонаційне декламування віршів
- 4) складання плану за текстом та плану розповіді
- 5) написання короткого твору за текстом, за спостереженням, за планом та на задуману тему
- 6) складання описів, розповідей про себе, про ближніх, про види праці
- 7) порядок складання ділових документів: біографії, заяви, оголошення, протоколу, запрошення, привіту, подяки, плану роботи
- 8) знати граматичний матеріал, дотримуватись правописних правил.

Навчальні предмети:

- Українська мова (розвиток мовлення)
- Українська література
- Географія України

Посібники й зошити:

			
Навчальний посібник «Історія української літератури»	Зошит А4 (для укр. літератури)	Підручник-зошит «Географія України»	Зошит А5 (для укр. мови)

10 клас. ПРОГРАМА З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1 півріччя	Навчальний посібник «Історія української літератури – 10 клас»	Сторінка
1	Давня Доба. Значення Історії української літератури. Усна народна творчість.	
2	Християнство в Україні. Святі Кирило і Методій. Глаголиця. Кирилиця.	
3	Початки літературної праці. Перекладне письменство. Книги Святого Письма. Збірники кн. Святослава. Апокрифи. Повісті	
4	Оригінальна література. Митрополит Іларіон «Слово про закон і благодать». Життєписи. Києво-Печерський Патерик. «Паломник» ігумена Данила. «Поучення дітям» Володимира Мономаха.	
5	Літописи. Початковий літопис. Київський літопис. Галицько-Волинський літопис. Зміст та період, який вони охоплюють.	
6	Історична пам'ятка Київського літопису «Слово о полку Ігореві». Історія написання та мистецька вартість. Зміст поеми. Повторення вивченого в 9 класі.	
7	Значення та цінність літературної праці Давньої Доби. Повторення та закріплення 1-ї частини.	
8	Середня Доба. Літературний занепад та відродження у 13-15 ст. Літературні напрями. Гуманізм та реформація. Освіта. Острозька школа та Могилянська академія. Книгодрукування.	
9	Середня Доба. Наукові твори. М.Смотрицький «Граматика». Релігійна полеміка. Проповіді.	
10	Середня Доба. Літературна творчість козацького періоду. Віршована творчість. Драматичне письменство. Історичні драми. Інтермедії. Вертепна драма.	
11	Середня Доба. Козацькі літописи. Історія Русів. Г.Сковорода. Повторення за 9 клас. Історичні пісні й думи. «Пісня про Байду»	
12	Узагальнення знань. Повторення та закріплення 2-ї частини.	
13	Нова Доба. І.Котляревський — батько української літератури. «Енеїда», зміст поеми. Драми. Повторення вивченого в 9 класі.	
14	Т. Шевченко — біографія. Альбом «Три літа», «Кобзар», політичні й побутові поеми. Творчість періоду заслання. Повторення вивченого в 9 класі.	
15	І.Франко — Великий Каменяр. Казки, збірки поезій, поеми, драматичні твори. Л. Українка. Збірки поезій, поеми, драматичні твори. Драма-феєрія «Лісова пісня». Повторення вивченого в 9 класі.	

10 клас. ПРОГРАМА З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

2 півріччя	Навчальний посібник «Історія української літератури – 10 клас»	Сторінка
16	Нова доба. Романтизм. Квітка-Основ'яненко — творець української повісті. Коротка довідка. Оповідання. Повісті. М.Шашкевич, П.Куліш – повторення вивченого в попередніх класах.	
17	Українські байкарі. Гулак-Артемівський. Є.Гребінка. Л.Глібов.	
18	Нова доба. Оповідання. Марко Вовчок. Олекса Стороженко- співець українського селянства.	
19	Від романтизму до реалізму. Валуєвський і Емський укази. Заборона українського письменства. І.Нечуй-Левицький. Творець української побутової повісті. «Микола Джеря», «Кайдашева сім'я».	
20	П.Мирний - творець психологічної повісті. Роман «Хіба ревуть воли, як ясла повні?», образ Чіпки Варениченка, значення авторського заголовка «Пропаща сила».	
21	Театр корифеїв. Драматичне письменство. М.Старицький. Розвиток українського театру. М.Кропивницький - представник української етнографічної драми. Карпенко-Карий - творець української соціальної драми.	
22	Повторення та закріплення 3-ї частини. Узагальнення знань.	
23	Вершини української літератури на переломі 19-20 ст. Доба модернізму. Новими стежками. Модернізм. О.Кобилянська. Оповідання, повісті-оглядово.	
24	М.Коцюбинський. Оповідання, повісті-оглядово. В. Стефаник. Новели.	
25	Літературне поле початку 20 ст. М.Черемшина. Оповідання й нариси. Б.Лепкий. Поезії, оповідання.	
26	Літературний ренесанс 20 ст. Угрупування поетів. Символісти, неокласики, неоромантики. Поети П.Тичина, М. Рильський, Б.Сосюра, М.Зеров, М.Драй-Хмара-оглядово.	
27	Літературна творчість українських письменників на еміграції. Оглядом. Уляна Кравченко, О.Кандиба-Олесь, Олена Теліга, В.Барка.	
28	Укр. література у 20 ст. Шістдесятники - оглядово. О.Гончар, О.Довженко, Л.Костенко, В.Симоненко, В.Стус, Б.Олійник. Виразне читання творів.	
29	Повторення та закріплення 4-ї частини.	
30	Письменники 20-21 ст. на вибір учителя (Сергій Жадан, Оксана Забужко, Наталя Ворожбит, Тарас Прохасько, Юрій Андрухович, Василь Шкляр, Юрій Винничук та ін.)	
31	Узагальнення знань за повний курс 10 класу.	
	Підготовка до кінцевого іспиту.	
32	Іспит з Історії української літератури.	
33	Обговорення іспитових завдань, як пройшов іспит. Закріплення знань про географію України.	

10 клас. ПРОГРАМА З ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ

1 півріччя	Навчальний посібник «Географія України»	Сторінка
1	Вступ, організація класу. Бесіда про географію як науку, що вона вивчає. Фізична, економічна та суспільна географія. Україна на політичній мапі Європи. Порівняння території та населення країн Європи. Поняття про країну, столицю, економічні та політичні зв'язки між державами, Євросоюз.	3
2	Географічне положення України. Розташування, територія, населення. Держави, що межують з Україною. Сторони світу.	4
3	Головні міста України. Поділ на центральну, східну та західну частини. Народи, що живуть по сусідству з українцями.	7
4	Регіони України. Походження назв, які народи населяють регіони.	10
5	Повторення та закріплення I розділу.	
6	Перші поняття про небо й землю. Сторони горизонту, орієнтування у просторі.	13
7	Земля — величезна куля. Глобус – модель Землі.	16
8	Чорне море. Прибережні міста, які річки в нього впадають. Затока. Живі організми, що живуть у Чорному морі.	19
9	Азовське море. Прибережні міста, які річки в нього впадають. Протока, коса. Озеро Сиваш (Гниле море).	22
10	Повторення та закріплення II розділу.	
11	Рельєф. Українські ґрунти.	25
12	Височини й низовини України. Депресія.	28
13	Гори України. Найвищі вершини.	31
14	Перевірка знань.	
15	Води на землі. Шари ґрунту. Просякнення дощових вод. Частини ріки.	34
16	Головні ріки України. Ріки, що впадають у Чорне та Азовське моря. Річкова сітка України.	37
17	Дніпро – найбільша ріка України. Прибережні міста. Мости. Притоки Дніпра.	40
18	Стоячі води. Озера, болота, канали, ставки. Озеро Світязь.	43
19	Повторення та закріплення III розділу.	
20	Погода й клімат. Кліматичні зони України. Відмінність між кліматом України та Англії.	46
21	Рослинний світ України. Природні зони та їхня характеристика. Заповідники.	49
22	Тваринний світ України. Групи тварин та умови їхнього проживання.	52

23	Населення України. Раси й народи. Найбільш населені міста в Україні. Перепис населення. Діаспора.	55
24	Повторення та закріплення IV розділу.	
25	Сільське господарство в Україні. Землеробство. Групи рослин. Зернові та технічні культури. Овочі, фрукти.	58
26	Підземні багатства України. Найголовніші басейни корисних копалин.	61
27	Промисловість України, найбільші промислові осередки. Види промисловості – важка, легка й харчова. Атомні та гідроелектростанції.	64
28	Транспорт України, основні види транспорту. Комунікація та шляхи в Україні.	69
29	Адміністративний поділ України. Назви областей та обласні центри західної, східної та центральної України.	72
30	Київ – столиця України. Історичне та політичне значення. Культурні та освітні заклади. Що потрібно знати про Київ.	75
31	Повторення й закріплення вивченого за рік.	
32	Підготовка до іспиту з географії України.	
33	Іспит з географії України.	
34	Обговорення іспитових завдань, як пройшов іспит. Закріплення знань про географію України.	

Іспити у 9 і 10 класах

У кінці 9 класу учні складають іспит з:

- **Історії України**

У кінці 10 класу учні складають іспити з:

- **Географії України**
- **Історії української літератури**
- **Української мови**

Оцінка за іспити з **Історії України** та **Історії української літератури** складається з:

1. Іспитових завдань – 75 %
2. Праці (реферату) – 25 %

Без праці учні не допускаються до іспиту.

ІСПИТИ

1. Історія України	Учні складають у кінці 9 класу
2. Географія України	Учні складають у кінці 10 класу
3. Історія української літератури	Учні складають у кінці 10 класу
4. Українська мова	Учні складають у кінці 10 класу

ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПРАЦІ (РЕФЕРАТИ)

1. Історія України. Нова Доба	Учні здають до початку 2 півріччя 9 класу
2. Українська література. Нова Доба	Учні здають до початку шкільного року 10 класу

За ІСПИТОВУ КОМІСІЮ СУВ

М.Савдик – голова

Є.Мандзій

К.Тишкул

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ – НОВА ДОБА. ПРАЦЯ (РЕФЕРАТ)

Учні вивчають усі теми з курсу історії України, але обирають тільки одну і здають працю (реферат) (1500 - 1800 слів) до іспитової комісії СУВ до Різдва / січня 9 класу.

Учні пишуть працю самостійно, уживаючи якнайбільше різних джерел. У кінці праці необхідно подати список використаної літератури.

Без праці (реферату) учні не допускаються до іспиту.

Періоди й події, про які пишуться реферати з історії України:

1) УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА 1918-19 рр. <ul style="list-style-type: none"> • Центральна Рада й Універсали • Акт Незалежності • Бій під Крутами • Гетьманська Держава • Директорія • Листопадовий Чин • Акт Соборності	2) ГОЛОД 1922-33 рр. <ul style="list-style-type: none"> • Советська окупація. Репресії • Колективізація та її наслідки • УВО (Українська військова організація) • ОУН (Організація українських націоналістів) • Голодомор, події в 1922-33 рр.
3) ВИЗВОЛЬНА БОРОТЬБА В ЧАСІ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯ ЇЇ ЗАКІНЧЕННЯ <ul style="list-style-type: none"> • Закарпатська Україна • Друга Світова війна • Німецька окупація • Український спротив • УГВР + ОУН, Дивізія «Галичина», УПА • Акт відновлення Української Держави (30 червня 1941 р.) • Операція «Вісла»	4) УКРАЇНСЬКА ЕМІГРАЦІЯ ПІСЛЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ <ul style="list-style-type: none"> • Примусові роботи • Репатріація • Розселення українців по континентах світу • Досягнення українців в еміграції • Українці у Великій Британії
5) УКРАЇНА В ЗАСТІЙНІ РОКИ ТА В ЧАСИ ПЕРЕБУДОВИ <ul style="list-style-type: none"> • Трагедія Чорнобиля та її наслідки • Україна в періоди застою, відлиги та перебудови	6) НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ <ul style="list-style-type: none"> • Розвал Радянського Союзу • Проголошення Незалежності • Президенти України • Україна сьогодні

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ З ІСТОРІЇ

1. Національне відродження України (II пол. 18 ст. - I пол. 19 ст.)	Галичина під Австрією Наддніпрянщина у II п. 19 ст. Політичний рух
2. Українська Центральна Рада	Бойова Управа, Товариство Січових Стрільців Союз Визволення України Репресії та заслання до таборів
3. Універсали Центральної Ради	Генеральний Секретаріат I, II, III Універсали Війна між Україною й Росією (1917 – 1918 рр.)
4. Українська Самостійна Держава	IV Універсал 9 січня 1918 р. Крути. Облога Києва Війна з більшовиками
5. Гетьманська держава 1918	Внутрішні міжусобиці Закінчення Першої світової війни Директорія і Трудовий Конгрес
6. Війна на двох фронтах	Західно-українська Народна Республіка Війна з поляками Соборна Українська Держава 1919 р.
7. Звільнення Києва	Чотирикутник смерті II зимовий похід і Варшавський договір 1920 р. Мир у Ризі Базар 21 листопада 1921 року
8. Україна між двома війнами	Окупація України (1919-1922 рр.), московське ярмо Терор, колективізація, їхні наслідки Голодомор 1932-33 рр.
9. Західноукраїнські землі під Польщею	Польське переслідування Українська військова організація (УВО) та Організація Українських Націоналістів (ОУН) Пацифікація в Галичині

10. Румунська та мадярська окупація	Буковина й Басарабія під румунами Закарпаття під мадярщиною
11. Визвольна боротьба в часи Другої світової війни 1939-1945	Західно-українські землі під німецькою окупацією Німецько-більшовицька війна Український спротив. ОУН, УПА, Дивізія Галичина 30 червня 1941 – Українські національні збори
12. Українська еміграція між двома світовими війнами	Політична та цивільна еміграції Репатріація, примусові роботи Розселення на континентах світу та історичне значення емігрантів
13. Україна у повоєнний період (1946-1955 р.)	Міжнародне становище. Операція «Вісла» 1947 р. Відбудова промисловості та сільське господарство Репресії, русифікація, збройний опір ОУН і УПА
14. Україна в умовах десталінізації	Лібералізація радянського режиму Дисидентський рух, «шістдесятники» Період відлиги. Відкритий лист до ООН
15. Доба застою (1964 – 1982 р.)	Жертви репресій, Українська Гельсінкська Група Економічна криза Опозиційний рух оборони прав людини
16. Україна на шляху незалежності	Перебудова, демократія і гласність Чорнобильська катастрофа 1986 р. Народний рух України
17. Україна – суверенна й незалежна держава (1991 р)	Державотворчий процес Причини поглиблення економічної кризи Президенти України
18. Помаранчева революція та Революція Гідності	Причини політичної кризи Євромайдан, Небесна сотня Російська «гібридна війна»

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ – НОВА ДОБА. ПРАЦЯ (РЕФЕРАТ)

Учні вивчають усі теми з курсу історії української літератури, але обирають тільки одну і здають працю (реферат) (1500 - 1800 слів) до іспитової комісії СУВ до Різдва / січня 9 класу.

Учні пишуть працю самостійно, уживаючи якнайбільше різних джерел. У кінці праці необхідно подати список використаної літератури.

Без праці (реферату) учні не допускаються до іспиту.

Теми рефератів з історії української літератури:

<ul style="list-style-type: none"> • Перший український філософ Григорій Сковорода • Іван Котляревський – батько нової української літератури 	
<p>ТАРАС ШЕВЧЕНКО</p> <ul style="list-style-type: none"> - Біографія - Балади - Історичні поеми - Побутові поеми - Суспільні та політичні поеми - Значення Шевченка 	<ul style="list-style-type: none"> • ТАРАС ШЕВЧЕНКО. Біографія - Рання творчість. Шевченкохудожник. Балади («Причинна», «Тополя», «Лілея», Русалка). Значення творчості Тараса Шевченка. • ТАРАС ШЕВЧЕНКО. Коротка біографія. Історичні («Іван Підкова» «Невольник» «Гайдамаки») і побутові («Наймичка», «Катерина» «Сова») поеми. Значення творчості Тараса Шевченка. • ТАРАС ШЕВЧЕНКО. Основні моменти життя. Суспільні та політичні поеми (альбом «Три літа»: «Розрита могила», «Сон», «Заповіт», «Єретик», «Кавказ», «Послання...», «Неофіти») Драми («Назар Стодоля»). Значення творчості Тараса Шевченка.
<p>ІВАН ФРАНКО</p> <ul style="list-style-type: none"> - Біографія - Франко як поет - Прозаїчна творчість - Драми - Наукова діяльність - Значення Франка 	<ul style="list-style-type: none"> • ІВАН ФРАНКО. Біографія – історія нещасливого кохання. Франко як поет. Збірки («З вершин і низин», «Зів'яле листя», «Мій Ізмарagd»). Поеми («Мойсей» «Іван Вишенський» «Великі роковини»). Значення творчості Івана Франка. • ІВАН ФРАНКО. Біографія. Прозаїчна творчість («Захар Беркут» «Борислав сміється» «Перехресні стежки») Значення творчості Франка • ІВАН ФРАНКО. Коротка біографія (основні моменти життя). Драми («Украдене щастя» «Сон князя Святослава»). Наукова діяльність та театральне мистецтво Значення творчості Івана Франка.
<p>ЛЕСЯ УКРАЇНКА</p> <ul style="list-style-type: none"> - Біографія - Ліричні поезії - Епічні поезії - Драми - Значення Лесі Українки 	<ul style="list-style-type: none"> • ЛЕСЯ УКРАЇНКА. Біографія. Ліричні поезії. Збірки («На крилах пісень», «Думи і мрії»). Драматичні поеми («Давня казка» «Роберт Брюс»). Значення творчості Лесі Українки. • ЛЕСЯ УКРАЇНКА. Біографія. Драми («Бояриня» «Оргія» «Осіння казка» «В катакомбах»). Драма-феєрія «Лісова пісня». Значення творчості Лесі Українки.
<ul style="list-style-type: none"> • Українські письменниці (Ольга Кобилянська, Марко Вовчок) • Життєвий і творчий шлях Богдана Лепкого • Галицьке відродження та творчість Маркіян Шашкевича • Михайло Коцюбинський – життя і творчість 	

<p>УКРАЇНСЬКІ ПИСЬМЕННИКИ НА ЕМІГРАЦІЇ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Творчість письменників-емігрантів «Празької школи». Коротка характеристика періоду. Аналіз творчості вибраних письменників (1-3). (Юрій Дараган, Євген Маланюк, Леонід Мосендз, Олекса Стефанович, Олег Ольжич, Олена Теліга, Галя Мазуренко, Оксана Лятуринська, Іван Ірлявський та ін.) • Творчість українських письменників другої хвилі еміграції. Коротка характеристика періоду. Аналіз творчості вибраних письменників (1-3). (Ю. Шерех, У. Самчук, В. Петров, І. Костецький, Ю. Косач, І. Багрянний, В. Барка, Т. Осьмачка, Ю. Клен, Ю. Шевельов та ін.) <p><i>... у творчості українських письменників-емігрантів можна виділити два періоди. Перший — це діяльність у 1920-1930 рр. у країнах Європи так званої Празької школи. Її представниками були відомі громадсько-політичні і культурні діячі — Євген Маланюк, Олена Теліга, Олег Ольжич, Антін Павлюк. Головним підґрунтям для створення Празької школи та подальшого формування ідейних течій в емігрантській літературі, стала публіцистична і літературна діяльність колишніх військових армій Української Народної Республіки та Української Галицької Армії, інтернованих у таборах Чехословаччини та Польщі в першій половині 1920-х.</i></p> <p><i>Друга хвиля еміграції українського письменства - постає на теренах Західної Німеччини. Найяскравішою сторінкою українського літературного процесу 40 - 50-х років було заснування восени 1945 р. в Західній Німеччині Мистецького українського руху (МУР), який об'єднав письменників-емігрантів (Ю. Шереха, У. Самчука, В. Петрова, І. Костецького, Ю. Косача, І. Багряного, В. Барку, Т. Осьмачку, Ю. Клена, Ю. Шевельова та багато інших).</i></p>
<p>ТВОРЧІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ 60-х РОКІВ 20 СТОЛІТТЯ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Творчість українських письменників 60-х років 20 століття. Коротка характеристика періоду. Аналіз творчості вибраних письменників (1-3). <p>Поети-шістдесятники: Ліна Костенко, Дмитро Павличко, Василь Симоненко, Микола Вінграновський, Іван Драч, Василь Стус.</p> <p>Прозаїки-шістдесятники: Євген Гуцало, Григорій Тютюнник, Валерій Шевчук, Володимир Дрозд.</p> <p><i>"Шістдесятництво" - це унікальне мистецьке і громадсько-політичне явище в Україні середини ХХ ст.; Друге українське Відродження ХХ ст. "Шістдесятники" - молоде покоління митців початку 60-х років ХХ ст., яке сформувалося під час тимчасової лібералізації суспільного життя в СРСР у 1956 - 1964 рр</i></p>
<p>ПИСЬМЕННИКИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Життя і творчість Ліни Костенко • Василь Шкляр – батько українського бестселлера • Творчість письменників сучасної України. Коротка характеристика періоду. Аналіз творчості вибраних письменників (1-3). <p>(Сергій Жадан, Оксана Забужко, Тарас Прохасько, Юрій Андрухович, Василь Шкляр, Юрій Винничук, Юрій Іздрик)</p>

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ПРАЦІ (РЕФЕРАТУ) З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Титульна сторінка:

- А) тема реферату великими літерами
- Б) велике фото / ілюстрація до теми
- В) інформація про учня, вчителя, школу, клас, рік

2. Основна частина:

Інформація, розділена на частини, з підзаголовками та кількома ілюстраціями до тексту

3. Використані джерела (остання сторінка):

- А) Автор та назва книги
- Б) Назва онлайн ресурсу (а не посилання на нього)

Приклад:

- Вікіпедія - вільна енциклопедія

- Онлайн бібліотека "Укрліт"

4. Кількість слів (остання сторінка, внизу)